

**РЕСПУБЛИКА КАЗАХСТАН
МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
АКТЮБИНСКИЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ ИНСТИТУТ
ИМЕНИ М. БУКЕНБАЕВА**

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІ
М.БӨКЕНБАЕВ АТЫНДАҒЫ АҚТӨБЕ ЗАҢ ИНСТИТУТЫ**

**AKTOBE LAW INSTITUTE OF THE MINISTRY OF INTERNAL
AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN NAMED AFTER
M.BUKENBAEV**

**МИР ЗАКОНА
№ 10 (198)**

**THE WORLD OF THE LAW
№ 10 (198)**

Ақтобе, 2018

МИР ЗАКОНА

Юридический научно-практический журнал
Издается с 01.06.1999 г.
Периодичность: 1 раз в месяц
Свидетельство об учетной регистрации СМИ
№ 544-Ж от 13.01.1999г.

Главный редактор:

Кандидат юридических наук
Каракушев С. И.

Научный редактор:

Кандидат юридических наук
Сулейманова Г. Ж.

Редакционная коллегия:

Ананич В. А. — доктор исторических наук, кандидат юридических наук, профессор.

Осипенко А. Л. — доктор юридических наук, профессор.

Бекишева С. Д. — доктор юридических наук, доцент.

Таранова Т. С. — доктор юридических наук, профессор.

Татарян В. Г. — доктор юридических наук, профессор.

Грибунов О. П. — доктор юридических наук, доцент.

Алиев Н. Т. — доктор философии по праву, доцент.

Абеуов Е. Т. — кандидат юридических наук, доцент.

Воронина И. А. — кандидат юридических наук, доцент.

Максименко Е. И. — кандидат педагогических наук.

Гук А. И. — кандидат философских наук, доцент.

Пашнин А. Н. — кандидат юридических наук, доцент.

Ответственный секретарь:

Каримбаева А. К. — магистр юридических наук.

Технический секретарь:

Байкунакова Г. А. — магистр юридических наук.

МИР ЗАКОНА

Заңгерлік ғылыми-тәжірибелік журнал
1999ж.01.06 бастап шығарылуда
Шығу мерзімділігі: айына 1 рет
БАҚ-тың есептік тіркеу туралы куәлігі
1999ж.13.01.№ 544-Ж

Бас редактор:

Заң ғылымдарының кандидаты
С. И.Қаракушев

Ғылыми редактор:

заңғылымдарының кандидаты
Г. Ж.Сулейманова

Редакциялық алқа:

В. А.Ананич — тарих ғылымдарының докторы, заң ғылымдарының кандидаты, профессор.

А. Л. Осипенко — заң ғылымдарының докторы, профессор.

С. Д. Бекишева — заңғылымдарының докторы, доцент.

Т. С. Таранова — заң ғылымдарының докторы, профессор.

В. Г. Татарян — заң ғылымдарының докторы, профессор.

О. П. Грибунов — заң ғылымдарының докторы, доцент.

Н. Т.Алиев — құқық бойынша философия докторы, доцент.

Е. Т. Абеуов — заң ғылымдарының кандидаты, доцент.

И. А. Воронина — заңғылымдарының кандидаты, доцент.

Е. И. Максименко — заң ғылымдарының кандидаты.

А. И. Гук — философия ғылымдарының кандидаты, доцент.

А. Н. Пашнин — заң ғылымдарының кандидаты, доцент.

Жауапты хатшы:

А. К. Каримбаева — заң ғылымдарының магистрі.

Техникалық хатшы:

Г. А. Байкунакова — заң ғылымдарының магистрі.

THE WORLD OF THE LAW

The juridical scientific-practical journal
Published since 01.06.1999.
Periodicity: 1 time per month
Certificate of accounting registration of the media
№ 544-Ж of 13.01.1999

Chief Editor:

Candidate of Juridical Science
Karakushev S.I.

Scientific Editor:

Candidate of Juridical Science
Suleimanova G.Zh.

Editorial board:

Ananich V.A. — Doctor of Historical Sciences, Candidate of Juridical Sciences, Professor

Osipenko A.L. — Doctor of Law, Professor.

Bekisheva S.D. — Doctor of Law, Associate Professor

Taranova T.S. — Doctor of Law, Professor

Tataryan V.G. — Doctor of Law, Professor

Gribunov O.P. — Doctor of Law, Associate Professor

Aliev N.T. — PhD in Law, Associate Professor, PhD in Law, Associate Professor

Abeuov E.T. — Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor

Voronina I.A. — Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor

Maksimenko E.I. — Candidate of Pedagogical Sciences.

Guk A.I. Candidate of Philosophy, Associate Professor.

Pashnin A.N. —Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor.

Executive Secretary:

Karimbaeva A.K. — master of juridical sciences.

Technical Secretary:

Baykunakova G.A — master of juridical sciences.

Ж.Ж. Ақсақова — Қазақстан Республикасы ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының күндізгі оқу факультетінің оқытушы-әдіскері, полиция капитаны

ӘОЖ 343

ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ ШАРАЛАРЫ ТУРАЛЫ

О МЕРАХ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ В СОВРЕМЕННОМ КАЗАХСТАНЕ

ABOUT ANTI-CORRUPTION MEASURES IN MODERN KAZAKHSTAN

***Ключевые слова:** власть, коррупция, государственный, гражданский, общество, борьба, управление, этика, реформирование, профессиональный.*

***Түйінді сөздер:** билік, сыбайлас жемқорлық, мемлекеттік, азаматтық, қоғам, күрес, басқару, этика, реформалау, кәсіби.*

***Keywords:** power, corruption, state, civil, society, struggle, management, ethics, reform, professional.*

Сыбайлас жемқорлық — бұл ұйымдасқан қылмыс катализаторы, оның өмір сүру ортасының қажетті бір бөлігі. Бір-бірімен тығыз байланысқан бұл құбылыстар мемлекетке де, қоғамға да өте қауіпті, әсіресе жаңа қалыптасып келе жатқан демократия жағдайында сыбайлас жемқорлық ұятқа қалдыруы мүмкін, мелекеттік қызметтегі адамдардың сеніміне тазалығына күмән туғызады, сенімсіздік оларға ғана емес, жалпы мемлекет беделіне нұқсан келеді, конституциялық құқықтар тапталады, заңдылық қағидаттары бұзылады, сол себепті Қазақстан Республикасының дамуы, одан әрі өсуі тежеледі. Осының барлығы сыбайлас жемқорлықтың алдын алу жұмыстарының тиімділігін арттыру, қызметтік әдеп нормаларын сақтауды жүзеге асыру мақсатында сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті заңмен реттеу қажет екенін көрсетеді.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауында сыбайлас жемқорлықпен және қылмыспен күрестің маңызды екені ерекше атап айтылды¹.

Сыбайлас жемқорлық түріндегі қылмыстық істермен табысты күрес жүргізу үшін сыбайлас жемқорлық түріндегі қылмыстардың мәні мен түрін теория бойынша да, әсіресе тәжірибе жүзінде де анықтау өте маңызды болып отыр, сонымен бірге, бұл қылмыстардың жасалуына көмекші болған жағдайларды және оның себептерін ашу².

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы қалыптастырудың маңызды шарты құқықтық саладағы нақты түсініктер мен анықтамалардың, оның ішінде сыбайлас жемқорлық әрекеттері мен олардың белгілерінің жоқтығына байланысты заңтану ұғымдық аппаратында олқылықтарды жою болып табылады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың тұтас жүйесін қалыптастыру және жетілдіру мәселелері кешенді сипатқа ие. Бұл ретте, олардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында билік өкілеттігін жүзеге асыратын органдардың құзыреттері мен өзара іс-қимыл мәселелерімен айтарлықтай дәрежеде байланысты екені де айқын.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл процесінде Қазақстан Республикасында мемлекеттік қызметті ұйымдастыруға ерекше назар аударылуы тиіс.

Мемлекеттік қызметтің тиімділігін арттыру жөніндегі ұйымдық-институционалдық шараларды кешенді іске асыру мемлекеттік сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың кемінде маңызды бағыты болып табылады.

Осы саладағы қызметтің неғұрлым маңызды бағыттарының бірі — осы ортада сыбайлас жемқорлық көріністерінің пайда болуы мен дамуына қарсы іс-қимыл жасау мақсатында мемлекеттік билік органдары жүйесінің институционалдық құрылымын жетілдіру болуға тиіс.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимылдың шетелдік тәжірибесі сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес бойынша күш-жігер, әдетте, осы күрестің маңызды құрамдас бөлігі болмаған жағдайда, оған азаматтық қоғамның қатысуы нәтиже бермейтінін куәландырады.

Азаматтық қоғамның барлығына қатысты проблемаларды, оның ішінде мемлекеттік билік органдары (жергілікті өзін-өзі басқару), жеке меншік секторы жоқ. Сыбайлас жемқорлық мәселелерін шешу үшін қажетті білімі мен байланыстарына ие болуы мүмкін. Оның мүддесі үшін сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жүргізу қажет, өйткені оның басты құрбаны азаматтық қоғам болып отыр. Биліктің орталықтан жергілікті жерлердегі басшыларға ауысуына қарай, сыбайлас жемқорлық саласына жергілікті деңгейде жұмыс істейтін, әдетте, азаматтық қоғаммен тікелей байланыста тұратын жана тұлғалар тартыла бастайды. Осылайша, азаматтық қоғам жергілікті мәселелерді білу арқасында, негізінен, жергілікті өзін-өзі басқару жүйесінде ешкім жоқ. Сыбайлас жемқорлықты анықтауға, бақылауға және оның жолын кесуге мүмкіндік алады. Өз кезегінде бұл жалпыұлттық деңгейде сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес үшін қажетті жақсы жаттығу базасы болуы мүмкін.

Ол үшін кешенді шаралар қабылдау қажет. Ең алдымен, біздің ойымызша, сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметке тартылған азаматтық қоғам субъектілерінің жалпы қазақстандық желісін құруда мемлекеттік қолдау қажет. Бұдан басқа, Қазақстанда сыбайлас жемқорлықтың жағдайларын, тәжірибесі мен әдіснамасын қадағалайтын және олар алған ақпаратты тарататын қоғамдық ұйымдардың қызметі де қолдауға мұқтаж.

Осыған байланысты, сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың маңызды бағыты қоғамдық пікірді өзгерту, сыбайлас жемқорлықты қабылдау болуы тиіс екені анық. Осы мақсатта, менің ойымша, қоғам сыбайлас жемқорлық көріністерінің дәрежесін және сыбайлас жемқорлық көріністерінің өзін қалай қабылдайтынын және бағалайтынын анықтау, сондай-ақ алдағы уақытта сыбайлас жемқорлыққа қарсы реформаның табыстарын салыстыруға болатын есептеу нүктесін табу үшін

оның пайда болуының негізгі көздерін анықтау қажет. Бұл ретте статистиканың өзі, соның ішінде сыбайлас жемқорлықты қабылдау тұрғысынан да осы прогрестің сенімді көрсеткіші болып табылмайды. Ең жақсы өлшем түрі — бұл қоғамдық пікір. Қарапайым адам қандай ортада өмір сүретінін жақсы біледі және айналасында не болып жатқанын анық көрсетеді. Сыбайлас жемқорлық, әсіресе төмен деңгейде, әркімнің күнделікті өміріне тікелей әсер етеді. Қатардағы азаматтардың бұл мәселеге, әсіресе сыбайлас жемқорлық оларға мемлекет пен жеке сектор көрсететін қызметтердің көлемі мен сапасына әсер еткен.

Бұл ретте сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар қазақстандық қоғамның сезімталдығы аз болған шулы науқандарды еске түсірмеуге тиіс. Егер қатардағы азаматтар мен кәсіпкерлер мемлекеттік құрылымдарға кез келген жүгінгенде «сыйақы» талап етілетініне үйренсе, онда қоғамның сыбайлас жемқорлыққа деген қатынасын өзгерту өте қиын болады.

Адамдар сыбайлас жемқорлыққа байланысты мәселелердің барлық күрделілігін сезінуі, сондай-ақ онымен күресу үшін не істеу керектігін көруге тиіс. Қоғамның сенім дәрежесі осы шаралардың қалай жүзеге асырылып жатқандығына және олардың мемлекеттік қызметшілер мен жалпы қоғамның мінез-құлқына қандай әсер ететініне байланысты.

Бұл ретте маңызды міндет қазақстандық азаматтардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымын — сыбайлас жемқорлыққа қарсы әдепті қалыптастыру болып табылады.

Бұл ретте, жалпы ұлттық мінез-құлық этикасының тиімді жүйесін қалыптастыруда азаматтық қоғамның барлық құрамдас бөліктері: жеке сектор, қоғамдық ұйымдар, діни қайраткерлер, баспасөз, кәсіби ұйымдар және, әрине, сыбайлас жемқорлықтың салдарын күнделікті бастан кешетін қатардағы азаматтар қызығушылық танытуы тиіс.

Осы мақсатта төмендегілерді атау орынды деп есептеймін:

- ұлттық қауіпсіздікке қатер ретінде сыбайлас жемқорлықты қабылдаудағы қоғамның пассивтілігін еңсеру мақсатында сыбайлас жемқорлыққа қарсы білім беру, ағарту бағдарламалары мен науқандарын әзірлеу және жүзеге асыру;
- сыбайлас жемқорлықты, онымен күрес «жоғарыдан» (билік) емес, «төменнен» (қоғам) кешенді әлеуметтік құбылыс ретінде түсінуді қалыптастыру;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты жүзеге асыру кезінде барынша жариялылықты қамтамасыз ету.

Жалпыұлттық әдептің тиімді жүйесін қалыптастыруда бұқаралық ақпарат құралдары төмендегі ретте ерекше рөл атқарады:

- БАҚ-ты сыбайлас жемқорлыққа қарсы дүниетанымды қалыптастыруға және сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметті танымал етуге тарту;
- БАҚ-тың қоғамдық мүдделерді қозғайтын ақпаратқа қол жеткізуін кеңейту;
- сыбайлас жемқорлық фактілері туралы БАҚ хабарламаларына тиісті билік органдары мен лауазымды тұлғалардың міндетті және жедел ден қоюын қамтамасыз ету;

- БАҚ өкілдеріне сыбайлас жемқорлық фактілері туралы ақпаратты жинауды және таратуды жүзеге асыруға кедергі келтіретін лауазымды тұлғаларды тәртіптік және қылмыстық жауапкершілікке тарту;

- журналистік ақпарат көздерінің құпиялылығын қорғау институтын нығайту.

Бұл ретте, сыбайлас жемқорлыққа қарсы этиканы қалыптастыруға БАҚ-тың қатысуы жөніндегі міндеттер кешенін іске асыру үшін еркін баспасөздің қалыпты жұмыс істеуі үшін заңнамалық және нақты жағдайды қамтамасыз ету қажет. Баспасөз бостандығына бірқатар шаралар ықпал ететін болады, олар: азаматтарға, оның ішінде журналистерге ашылатын ақпарат бостандығы туралы заңды қабылдау, билік құрылымдарынан ақпаратқа қол жеткізу; журналистиканың кәсіби деңгейін арттыру; мемлекеттік бұқаралық ақпарат құралдарында жұмыс істейтін журналистердің кәсіби тәуелсіздігі мен жауапкершілігін қамтамасыз ету.

Мемлекеттік емес құрылымдардың мемлекеттік БАҚ-тың жарғылық капиталына және мемлекеттік емес БАҚ-тың жарғылық капиталына қатысуына тыйым салу жолымен, мемлекеттік және мемлекеттік емес БАҚ-ты шектеу. Аймақтарды, салаларды, ірі кәсіпорындарды, билік органдарының шешімдерін және олардың нақты өкілдерінің қызметін өзара салыстыруға мүмкіндік беретін сыбайлас жемқорлық деңгейінің индекстерін БАҚ-та әзірлеу және жариялау.

Кәсіби әдеп ережелерін сақтауды қамтамасыз ету және жасау, журналистік тергеу стандарттарын енгізу бойынша журналистік қоғамдастықтың күш-жігеріне қолдау көрсету. Мемлекеттік билік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарының қызметі туралы жұртшылықты хабардар ету, қоғамдық маңызы бар ақпаратқа қол жеткізуді қамтамасыз ету, азаматтарды шешімдер жобаларын талқылау процесіне тарту, олардың іске асырылуын бақылауды жүзеге асыру үшін интернет желісін кеңінен пайдалану.

Сыбайлас жемқорлықтың барлық көріністерін қадағалау мүмкін болмаса да, құқық қорғау органдарының батыл іс-қимылдарымен үйлесе отырып, Әдеп кодексін сақтау, сондай-ақ, терең ұйымдастырушылық өзгерістер мен қоғамдық институттарды реформалау кезінде оған бақылау жасау жүзеге асырылуы мүмкін емес.

¹ *Назарбаев Н.Ә.* «Қазақстан – 2030» — Ел Президентінің Қазақстан халқына жолдауы». — Алматы // www.akorda.kz.

² ҚР Президенті Н.Назарбаевтың «Жаңа әлемдегі Жаңа Қазақстан» Қазақстан халқына Жолдауы 2005 ж. 18 ақпан // www.akorda.kz.

ТҮЙІН

Мақалада сыбайлас жемқорлық көріністерінің пайда болуы мен дамуына қарсы іс-қимыл жасау мақсатында мемлекеттік билік органдары жүйесінің институционалдық құрылымын жетілдіру сұрақтары қарастырылған.

АННОТАЦИЯ

В статье поднимается вопрос о совершенствовании институциональной структуры системы органов государственной власти в целях противодействия возникновению и развитию коррупционных проявлений.

ANNOTATION

Development of institutional structure of Establishment in order to counter the emergence and development of corruption.

Антонова Л.Б. — старший преподаватель кафедры административного права Воронежского института МВД Российской Федерации

УДК 343

К ВОПРОСУ О НЕОБХОДИМОСТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВЫХ САНКЦИЙ

ӘКІМШІЛІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ САНКЦИЯЛАРДЫ ЖЕТІЛДІРУ ҚАЖЕТТІЛІГІ МӘСЕЛЕСІ ТУРАЛЫ

TO THE QUESTION ABOUT THE NEED TO IMPROVE LEGAL AND AD- MINISTRATIVE SANCTIONS

***Ключевые слова:** административная ответственность, административные правонарушения, административные наказания, административно-правовые санкции, смягчающие и отягчающие обстоятельства.*

***Түйінді сөздер:** әкімшілік жауаптылық, әкімшілік құқық бұзушылық, әкімшілік жазалар, әкімшілік-құқықтық санкциялар, жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлар.*

***Keywords:** administrative responsibility, administrative offences, administrative penalties, administrative and legal sanctions, mitigating and aggravating circumstances.*

Вид и размер административного наказания во многом определяют эффективность норм законодательства об административных правонарушениях и возможность достижения декларируемой в статье 3.1 КоАП Российской Федерации¹ цели предупреждения совершения новых правонарушений как самим правонарушителем, так и другими лицами.

К сожалению, несмотря на шестнадцатилетний период практически непрерывного совершенствования норм КоАП РФ и законодательных актов субъектов Российской Федерации об административной ответственности, положение в данной области все еще далеко от идеального. Во многом это объясняется отсутствием комплексного и продуманного подхода законодателей к определению степени общественной опасности признаваемых административными правонарушениями деяний и установлению соответствующих этому уровню санкций. В итоге получа-

ется, что зачастую назначаемое правонарушителю в рамках санкции соответствующей административно-правовой нормы наказание воспринимается виновным лицом лишь как необходимые издержки его деятельности.

Давно уже следовало бы признать, что в наше время вряд ли кого-либо останавливает от совершения повторного правонарушения назначение административного наказания в виде предупреждения. То же самое можно сказать о штрафах, применяемых за осуществление противоправной деятельности, заведомо приносящей виновным доход, многократно превышающий размер налагаемого штрафа. Может ли, к примеру, остановить дальнейшее занятие проституцией административный штраф в размере от одной тысячи пятисот до двух тысяч рублей, предусмотренный санкцией статьи 6.11 КоАП РФ? Вопрос явно риторический.

Заведомо низкий уровень административно-правовых санкций с учетом очень высокой латентности административных правонарушений не способствует эффективной борьбе с последними.

Еще одной проблемой является традиционное для российской правовой системы использование законодателями альтернативных и относительно-определенных санкций. Необходимость существования таких санкций обычно объясняется требованием индивидуализации наказаний в зависимости от множества отличий, относящихся как к обстоятельствам совершения конкретных правонарушений, так и к их субъектам.

Решая проблему индивидуализации наказаний, законодатели нашей страны идут в двух направлениях — дифференцируя административную ответственность путем деления сходных правонарушений на отдельные составы, используя для этого различные квалифицирующие признаки и, соответственно, устанавливая различные по виду или размеру санкции, а также закрепив правила назначения наказаний, основанные на предоставлении суду и лицам, уполномоченным принимать решения по делам об административных правонарушениях права выбора конкретного вида и размера наказания в пределах санкций, установленных нормой закона, предусматривающей ответственность за конкретное правонарушение. Казалось бы, мы имеем стройную, взаимодополняющую систему, когда не учтенные и, как следствие, не выделенные в отдельный состав административного правонарушения путем признания квалифицирующим признаком обстоятельства общественно-опасного деяния все же учитываются правоприменителем при определении наказания. Однако данную систему ломает отсутствие в нашем законодательстве четкого определения отдельных понятий, используемых для закрепления критериев для выбора правоприменителем конкретного вида и размера наказания, соответствующего тому или иному случаю административного правонарушения. Речь идет, в частности, о таких терминах, как «характер совершенного административного правонарушения», «личность виновного», «имущественное положение». В частности, определение правоприменителем «характера правонарушения» нельзя расценить иначе как способ установления неких дополнительных квалифицирующих признаков совершенного деяния, которые в законе прямо не указаны,

но позволяют в рамках одного состава административного правонарушения произвести некое разграничение деяний. Альтернативой использованию этого неопределенного по своей сути понятия могло бы быть самостоятельное определение законодателем степени опасности того или иного действия или бездействия и при необходимости выделение более конкретизированных составов административных правонарушений с помощью соответствующих легально установленных квалифицирующих признаков. Еще одна, по сути своей философская, а не правовая категория, которая, тем не менее, должна быть учтена при определении конкретного вида и размера наказания — это «личность» виновного, крайне сложна для подобного рода учета, особенно в условиях отсутствия законодательно определенного перечня тех данных о личности правонарушителя, которые действительно имеют значение в административном процессе и обязательно должны быть исследованы и учтены правоприменителем. Устанавливая в качестве смягчающего административную ответственность обстоятельства такое понятие как «раскаяние» виновного лица, законодатель не позаботился об его определении и установлении тех объективных проявлений, при наличии которых можно реально отличить истинное раскаяние виновного от талантливо разыгрываемого. Тем не менее, при определении наказания суды и лица, уполномоченные принимать решения по делам об административных правонарушениях, оперируют, зачастую, явно формально, именно этими по сути своей «резиновыми» категориями.

Наличие в законодательстве Российской Федерации альтернативных и относительно определенных санкций объективно способствует коррупционным проявлениям при решении вопросов назначения конкретного вида и размера наказания. Установленная санкцией статьи альтернативность наказания за административное правонарушение, использование которой в конкретном случае зависит от усмотрения судьи или должностного лица, выносящего решение по делу об административном правонарушении, зачастую порождает у виновного лица желание «решить» вопрос о конкретном виде наказания, используя свои связи. К примеру, нам известны случаи обращения лиц, совершивших административные правонарушения, предусмотренные ч. 2 ст. 12.27 КоАП РФ — оставление водителем в нарушение Правил дорожного движения места дорожно-транспортного происшествия, участником которого он являлся, за что санкцией данной нормы предусмотрено лишение права управления транспортными средствами на срок от одного года до полутора лет или административный арест на срок до пятнадцати суток, к адвокату с просьбой «договориться» с судьей о применении к ним административного ареста на одни-двое суток вместо лишения прав. Насколько законно было бы подобное решение судьи судить сложно, так как никаких конкретных критериев, позволяющих однозначно определить какой вид административного наказания и в каком размере необходимо назначить, в законодательстве Российской Федерации нет. Решение традиционно отдано на откуп «внутреннему убеждению» судьи, а было ли оно действительно внутренним, установить крайне сложно.

В этих условиях вряд ли стоит удивляться отношению общества к отдельным выносимым решениям о назначении наказаний по делам об административных

правонарушениях в полном соответствии с укоренившейся веками поговоркой: закон, что дышло — куда повернул, туда и вышло.

Выходом из сложившейся ситуации может быть отказ от использования альтернативных и относительно определенных санкций в пользу абсолютно определенных, переход к принципу — наказание должно назначаться исключительно законом, а не каким-либо правоприменительным органом или должностным лицом. Необходимо отметить, что определенные шаги в этом направлении уже предпринимаются. Так, в последнее время в нормах КоАП РФ появилось значительное количество абсолютно определенных санкций. Наиболее показательна в этом плане глава 12 «Административные правонарушения в области дорожного движения». Вместе с тем в этой же главе встречаются и альтернативные и относительно-определенные санкции. Например, частью 1 статьи 12.1 предусмотрена вилка штрафа от пятисот до восьмисот рублей за управление транспортным средством, не зарегистрированным в установленном порядке. Для чего она предусмотрена совершенно не понятно, учитывая, что разница в триста рублей в настоящий момент реально вряд ли для кого-либо является существенной. Значительно более серьезный разрыв в возможном наказании заложен в части 1.1 этой же статьи за повторное нарушение — наложение административного штрафа в размере пяти тысяч рублей или лишение права управления транспортными средствами на срок от одного до трех месяцев. Здесь мы видим абсолютно определенный размер штрафа и в тоже время альтернативу — штраф или лишение прав, к тому же лишение на относительно определенный срок, то есть в этом случае все будет зависеть от усмотрения судьи. Часть 1 статьи 12.2 за управление транспортным средством с нечитаемыми, нестандартными или установленными с нарушением требований государственного стандарта государственными регистрационными знаками предусматривает альтернативу — пятьсот рублей штрафа или предупреждение, то есть фактически прощение данного нарушения. В чем смысл такого правового регулирования? Дифференциация наказаний может быть обеспечена с одной стороны, выделением, там, где это необходимо отдельных составов административных правонарушений путем указания на наиболее существенные квалифицирующие признаки объективной или субъективной стороны, а с другой, - закреплением развернутой системы смягчающих и отягчающих обстоятельств, наличие или отсутствие которых возможно объективно подтвердить в ходе производства по делу соответствующими доказательствами и установлением для каждого из таких обстоятельств понижающего или повышающего базовый размер наказания коэффициента.

Страдает обилием альтернативных и относительно определенных санкций и Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях от 5 июля 2014 года № 235-V ЗРК². Например, КоАП РК предусматривает административную ответственность за противоправные действия в сфере семейно-бытовых отношений в виде нецензурной брани, оскорбительного приставания, унижения, повреждения предметов домашнего обихода и других действий, выражающих неуважение к лицам, состоящим с правонарушителем в семейно-бытовых отношениях,

нарушающих их спокойствие, совершенных в индивидуальном жилом доме, квартире или ином жилище, если эти действия не содержат признаков уголовно наказуемого деяния, влекущих предупреждение либо административный арест на срок до трех суток (альтернативная санкция ч. 1 ст. 73), а при повторном совершении более жесткое наказание — административный арест на срок до десяти суток (относительно определенная санкция ч. 2 ст. 73). Оправданием совершенно различных видов наказания (предупреждение или административный арест) можно усмотреть в диспозиции самой статьи в зависимости от степени общественной опасности противоправного действия в виде нецензурной брани, унижения или повреждения предметов домашнего обихода. Но нет гарантии того, что правоприменительный орган по своему усмотрению применит самый «легкий» вид наказания — предупреждение за, например, повреждение вещей.

Но в то же время в КоАП РК административные штрафы, привязанные к месячному расчетному показателю, чаще всего являются абсолютно определенными санкциями, что очень хорошо, например, в новой статье 73-2 части 3 о побоях (ч. 1 ст. 73-2 очень схожа по своей сути со ст. 6.1.1 КоАП РФ) за повторное в течение года нанесение побоев или совершение иных насильственных действий, которые доставили лицу физическую боль, но не повлекли легкого вреда здоровью, и к которому административный арест не может быть применен, например, несовершеннолетним, достигшим возраста административной ответственности, предусмотрена ответственность в виде административного штрафа в размере тридцати месячных расчетных показателей. Но, что касается несовершеннолетнего, то в таком размере административный штраф не будет наложен, так как размер административного штрафа, налагаемого на несовершеннолетнего, не может превышать десяти месячных расчетных показателей независимо от размера штрафа (ч. 1 ст. 66 КоАП РК), предусмотренного статьей Особенной части КоАП РК, то есть на сегодня чуть больше 4 000 рублей в пересчете на российскую национальную денежную систему. Все абсолютно понятно и для самого правонарушителя, и для уполномоченного лица, рассматривающего административное дело и привлекающего его к ответственности. В российском КоАП такой градации по субъектам ответственности не существует. Абсолютно определенные санкции установлены также в ч. 3 ст. 73, ч. 3 ст. 73-1, чч. 1, 2 ст. 74, ч.ч. 2, 3 ст. 75 КоАП РК и т.д.

Санкции, построенные таким образом, исключают коррупционную составляющую и возможность субъективного мнения уполномоченного лица по применению наказания к правонарушителю и применять их проще и эффективнее.

Вне всякого сомнения, борьба с правонарушениями в обществе должна вестись как в соответствии с национальным законодательством, так и учитывая международные принципы, опыт иностранных государств и международных организаций, которые уполномочены обеспечивать и защищать права граждан, но эта борьба должна достигать превентивные и воспитательные цели.

¹ Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях Российской Федерации от 30 дек. 2001г. № 195-ФЗ // Собрания законодательства Российской Федерации. — 200. — № 1 (ч.1) — Ст. 1

² Кодекс Республики Казахстан об административных правонарушениях от 5 июля 2014 г. № 235-V // Казахстанская правда. 2014. 12 июля. // online.zakon.kz.

АННОТАЦИЯ

В статье анализируются недостатки правового регулирования в действующем законодательстве Российской Федерации вопросов установления и применения санкций за административные правонарушения.

Автор предлагает отказаться от использования в нормах законодательства об административной ответственности альтернативных и относительно определенных санкций и перейти к использованию базовых абсолютно определенных санкций и системы понижающих и повышающих размер наказания коэффициентов, жестко связанных с однозначно определяемыми смягчающими и отягчающими ответственность обстоятельствами.

ТҮЙІН

Мақалада Ресей Федерациясының қолданыстағы заңнамасында әкімшілік құқық бұзушылық үшін санкцияларды белгілеу және қолдану мәселелеріндегі құқықтық реттеудің кемшіліктері талданады.

Автор әкімшілік жауапкершілік туралы заңнама нормаларында баламалы және салыстырмалы түрде анықталған санкцияларды пайдаланудан бас тартуды және негізгі абсолютті белгіленген санкцияларды және жазаның мөлшерін төмендететін және арттыратын, біржақты анықталатын жеңілдететін және ауырлататын мән-жайлармен қатаң байланысты жүйелерді пайдалануға көшуді ұсынады.

ANNOTATION

The article analyses the shortcomings of legal regulation existing legislation of the Russian Federation the issues of establishment and application of sanctions for administrative offences.

The author proposes to refuse from use in the legislation on administrative responsibility of alternative and relatively certain sanctions, and go to the basic absolutely certain sanctions and systems decreasing and increasing the punishment of factors, rigidly connected with clearly defined mitigating or aggravating the liability circumstances.

Қ.А. Бүркімбаев — Қазақстан Республикасы ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты қылмыстық процесс және криминалистика кафедрасының аға оқытушысы, полиция подполковнигі

ӘОЖ 004

WEB ИНТЕРФЕЙС АҚПАРАТТЫҚ ЖҮЙЕ ИНФОРМАЦИОННЫЕ СИСТЕМЫ WEB ИНТЕРФЕЙС INFORMATION SYSTEM WEB INTERFACE

***Түйінді сөздер:** Конституция, Жолдау, цифрлық Қазақстан, ақпараттық технологиялар, ақпараттық жүйе, компьютер.*

***Ключевые слова:** Конституция, Послание, цифровой Казахстан, информационные технологии, информационные системы, компьютер.*

***Key words:** Constitution, message, digital Kazakhstan, information technologies, information systems, computer.*

Қазақстан Республикасының Конституциясында Қазақстан Республикасы өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде орынықтырады, оның ең қымбат қазынасы — адам және адамның өмірі, құқықтары мен бостандықтары деп атап көрсетілген. «Бүгінде Отанымыздың жетістіктері — әрбір азаматтың ұлттық мақтанышы. Күшті, қуатты мемлекеттер ғана ұзақмерзімдік жоспарлаумен, тұрақты экономикалық өсумен айналысады. «Қазақстан - 2050» стратегиясы – барлық саланы қамтитын және үздіксіз өсуді қамтамасыз ететін жаңғыру жолы. Ол – елдігіміз бен бірлігіміз, ерлігіміз бен еңбегіміз сыналатын, сынала жүріп шыңдалатын үлкен емтихан. Стратегияны мүлтіксіз орындап, емтиханнан мүдірмей өту — ортақ парыз, абыройлы міндет!»¹.

Алдымызға қойған мақсатқа жетуде атқарушы билік органдарының алар орны үлкен. Мемлекеттік органдардың басты бағыттарының бірі қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қылмыспен күрес болып табылады. Сондықтан осы жұмысты дайындау барысында жоғарыда аталған бағыт бойынша жетістіктерге жету мақсатында құқық қорғау органдарының мемлекеттік емес күзет құрылымдарымен әрекеттестігінің құқықтық және ұйымдастырушылық негіздері қарастырылмақ.

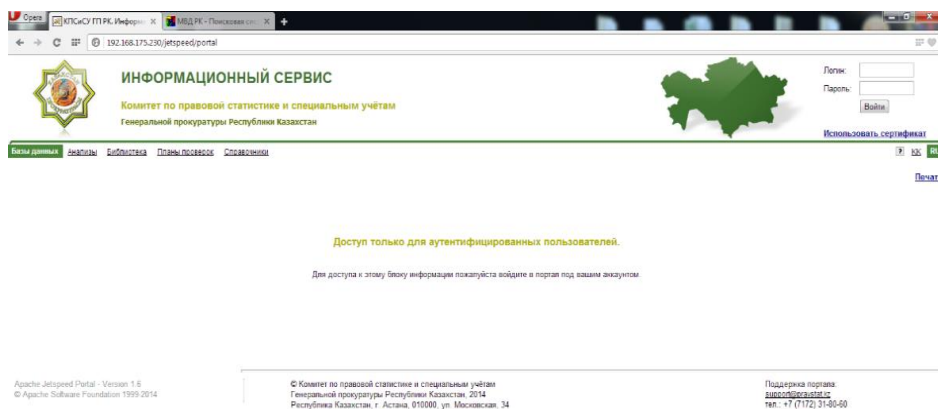
Адамдар өмірін, денсаулығын және мүлкін қорғау барысындағы жұмыстарды мемлекеттік құрылымдардың толық қамту мүмкіншілігі шектеулі болғандықтан олар, сырттан қауіп төндіретін құқыққа қайшы әрекеттерден қорғану мақсатында қосымша көмек күшін пайдалануға мүдделі. Біздің елімізде бұл көмек түрін мемлекеттің рұқсатын иеленген жеке күзет құрылымдарының көрсету мүмкіндіктері бар. Ол үшін аталған мақсаттағы шарттық келісімді азаматтық-құқықтық тұрғыдан заңмен реттеу қажет².

Ішкі істер органдары қызметінде компьютерді немесе әртүрлі техникалық құралдарды қолдану сұранысы жылдан-жылға жоғарылау үстінде. ІІО қызметкерлері компьютерлік бағдарламалардың көмегімен құқықбұзушылық немесе

қылмыс туралы жедел ақпаратты алады, оларды талдап және өңдейді, қылмысты ашады және зерттейді, оларға байланысты құжаттарды дайындайды. Осыған байланысты әрбір ПО қызметкері міндетті түрде компьютер және олардың бағдарламаларымен жұмыс жасауы керек.

«Ақпараттық Сервис» порталын ұсыну үшін жедел және тиімді қамтамасыз ету, мемлекеттік органдардың жай-күйі туралы ақпаратпен елдегі заңдылық пен құқық тәртібінің негізінде бірыңғай статистикалық қағидаттар мен стандарттарды ұсыну арқылы қашықтағы банктерге деректерді жөніндегі Комитетінің құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті арқылы Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының мемлекеттік органдардың бірыңғай ақпараттық ортасы.

«Ақпараттық Сервис» WEB — портал жұмысын іске қосыңыз, web-броузер деп аталатын «Ақпараттық сервис» ол сіздің жұмыс үстеліңізде шығады. web-броузер: «MS Internet Explorer», «Mozilla, Firefox», «Opera», «Hrom» және т. б. web-браузер терезесінің мазмұны:

№ 1 экран. Бастапқы бет порталы.

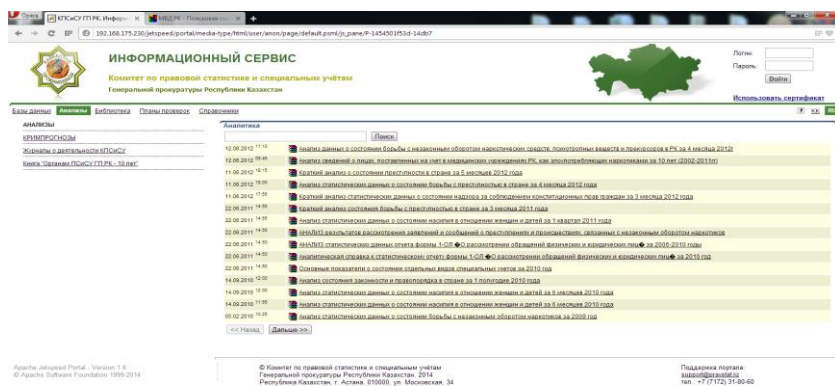
Сіз экранда порталдың бастапқы бетін көресіз. Осы бетте пайдаланушыға қол жетімді барлық ақпараттар жарияланады. Жоғарғы оң жақ бұрышында өріс үшін логин мен парольді енгізу үшін аутентификация, қол жеткізу үшін белгілі бір ресурстар ақпараттық сервис орналасады. Егер қолданушыны ауыстыру қажет болса немесе шығу керек болса, есептік жазба батырмасын басу керек.

№ 2 экран. Пайдаланушының аутентификациясы.

Талдау — криминологиялық болжам, журналдар мен кітаптар туралы қарау және іздеу, талдау.

Терезелер браузер тармағын таңдаған кезде төменде көрсетілгендей бас мәзір порталының мазмұны:

№ 3 экран. «Талдау» мәзір порталы терезелерінің түрі.

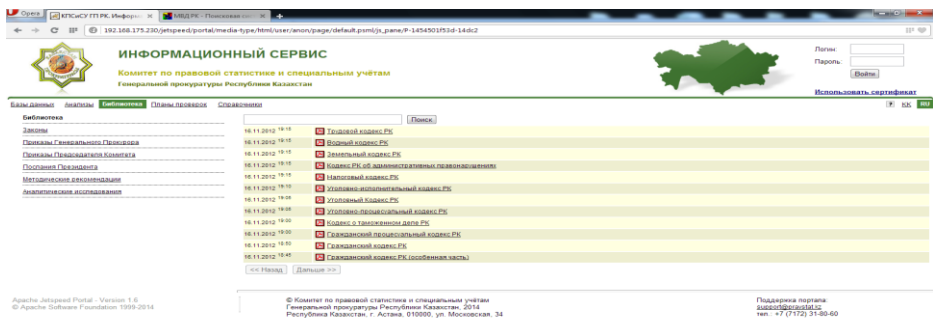
Бұл тармақ ішкі мәзірді қамтиды:

- Талдаулар.
- Кримболжамдар.
- Журналдар.

Әрбір ішкі мәзірдің құрамында құжаттар тізімімен, таңдалған тақырып бойынша қосымша мәзір болады. Бағдарлама бойынша талап етілетін құжатқа жүктеуді және ашуды, құжатты пайдаланушының компьютерінде, яғни порталда (HTML TXT құжаттар) көрсетеді.

Кітапхана — топтамасы заңнамалық құжаттар бойынша заңнамалық тақырыпты қарау және іздеу, Президент жолдауын, жаңа ережелер, кодекстер, заңдар, жарлықтар, бұйрықтар, прокуратураның, комитет бұйрықтарының, әдістемелік ұсынымдар, талдамалық зерттеулер болады.

«Кітапхана» браузерін таңдаймыз:

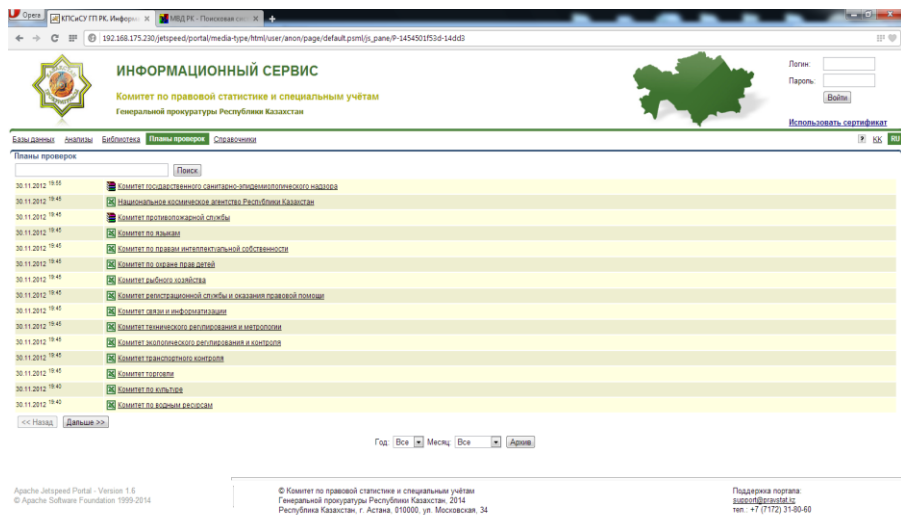

№ 4 экран. «Кітапхана» мәзір порталының терезесі.

Бұл тармақ ішкі мәзірді қамтиды:

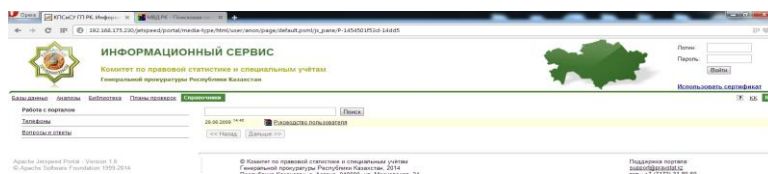
- Кітапхана – Кодекстер.
- Заңдар.
- Бас Прокурордың бұйрықтары.
- Комитетті төрағасының бұйрықтары.
- Президент Жолдаулары.
- Әдістемелік ұсынымдар.
- Аналитикалық зерттеу.

Тексеру жоспары — кестеге және есептерге тексеру жүргізу керек. «Жоспарды тексеру порталы» браузерінің терезесі:

№ 5 экран. «Жоспарды тексеру» мәзір порталының терезесі.

Анықтамалық — «Ақпараттық сервис» порталында пайдаланушы анықтамалық ақпаратты қарау және іздеу үшін арналған. «Анықтамалар» браузерінің терезесінің мазмұны:

№ 6 экран. «Анықтамалар» мәзір порталының терезесі.

Бұл тармақ ішкі мәзірді қамтиды:

- Порталмен жұмыс жасау;
- Телефондар;
- Сұрақтар мен жауаптар.

Пайдаланушылардың қолжетімді ақпараттары аутентификацияланған.

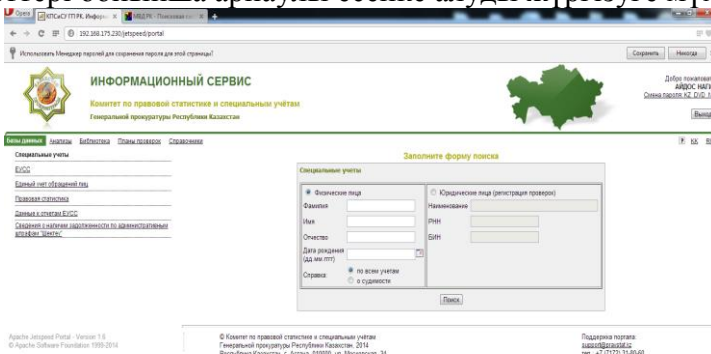
(есептік жазбасы мен құпия сөз міндетті)

Аутентификация пайдаланушыларға байланысты өздерінде бар құқықтарына қол жеткізу, сол деректер бойынша, бұл жұмыс режимінде жасырын пайдаланушы және мәліметтер базасына қолжетімділік және қосымша ішкі жүйелер мен функцияларына арналған.

Деректер базасын аутентификацияланған порталды пайдаланушыларға қол жетімді қосымша ақпарат, сәйкес пайдаланушы жүйесін өңдейді.

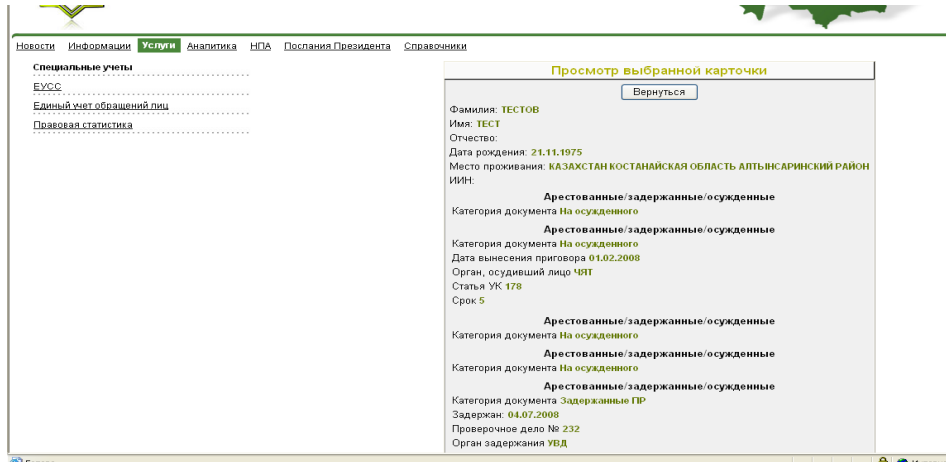
Арнайы есепке алу — құжаттарды арнайы есепке алуды іздеу және қарау.

Бұл тармақта мәзір құрамында интерфейс арқылы іздестіру үшін деректер базасында "Арнайы есепке алу" экранда көрсетілген. Жеке және заңды тұлғаларды тексеру мәліметтері бойынша арнаулы есепке алуды жүргізуге мүмкіндік береді.

№ 7 экран. «Арнайы есепке алу» деректер базасы.

«Іздістіру» жүйесі деректер базасы:

№ 8 экран. Іздістіру жүйесі.

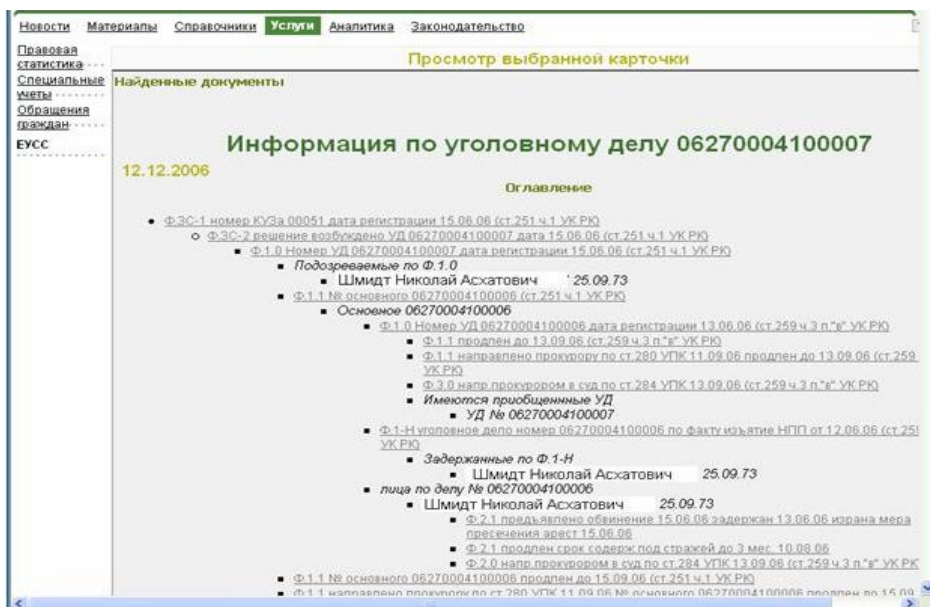
Іздістіру бойынша басқа атрибуттар — бірыңғай есептік сараптамалық жүйе көрсетіледі.

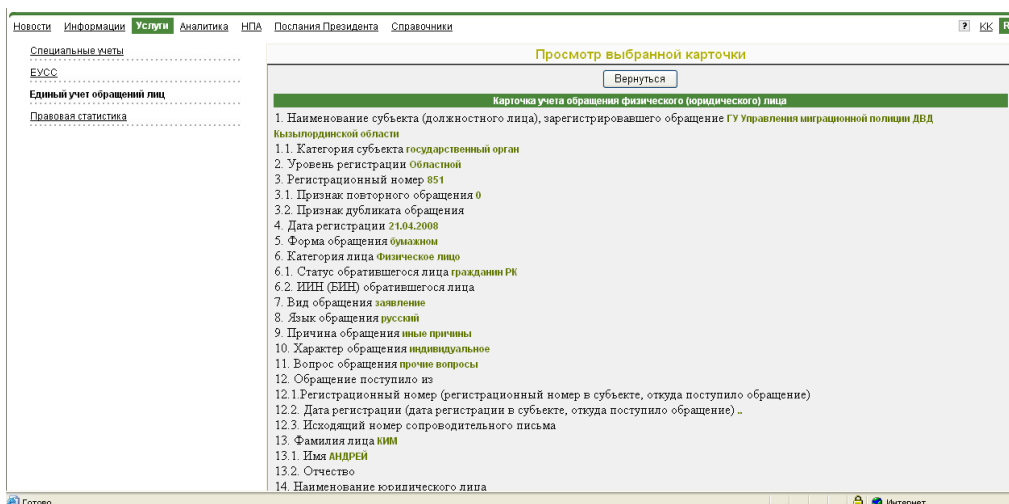
№9 экран. «Іздеу нысаны» деректер базасы.

Қылмыстық іс бойынша ақпараттар:

Жүгінген азаматтардың өтініштерін бірыңғай есепке алу, іздеу және қарау, ақпараттық есепке алу құжаттары.

№10 экран. «Издеу нәтижесі бойынша» деректер базасы.

№ 11 экран. «Азаматтардың өтініштері» деректер базасы.

Издеу нәтижесі:

[Новости](#)
[Информация](#)
[Услуги](#)
[Аналитика](#)
[НПА](#)
[Послания Президента](#)
[Справочники](#)

[Специальные учеты](#)
[ЕУС](#)
[Единый учет обращений лиц](#)
[Правовая статистика](#)

Заполните форму поиска

Единый учет обращений лиц:

Номер обращения

Зарегистрировано с по
(дд.мм.гггг) (дд.мм.гггг)

Контрольный срок с по
(дд.мм.гггг) (дд.мм.гггг)

Физические лица
 Юридические лица

Фамилия Наименование
 Имя Исх. номер

Вид обращения Все обращения

Обращение по вопросу Все вопросы

Контроль исполнения Все Просроченные Не просроченные

Apache Jetspeed Portal - Version 1.6
 © Apache Software Foundation 1999-2006

© Комитет по правовой статистике и специальным учетам
 Генеральной прокуратуры Республики Казахстан, 2006
 Республика Казахстан, г. Астана, 010000, ул. Московская, 34

Поддержка портала
 zhdov@akorda.kz
 тел. +7 (7172) 31-

№ 12 экран. «Азаматтардың өтініштерін іздеу нәтижесі туралы» деректер базасы

Сонымен, Қазақстан Республикасы өзінің тәуелсіздігін алғаннан кейін әлемдік аренаға өз алдына әрекет ету мүмкіндігі бар ел ретінде шықты. Сонымен бірге, бәсекеге қабілетті 30 елдің қатарына кіру жоспары арқылы мемлекет алдына болашақта орындалуы тиіс мақсаттар қойылған болатын. Олардың ішінде негізгілерінің бірі — қоғамдық тәртіпті қорғау мен қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, құқық бұзушылық, қылмыс, лаңкестік және экстремистік әрекеттердің алдын алу қызметтері барысында автоматтандырылған жүйе құрылымдарының рөлін күшейту және олардың жұмысында құқық қорғау органдарымен әрекеттестікке ерекше көңіл бөлу болып табылатындығы.

Жеке тұлға немесе кәсіпкерлікпен айналысатын өндіріс субъектісі өз өмірін, денсаулығын немесе мүлкін қорғау барысында мүмкіншілігі шектеулі болғандықтан олар, сырттан қауіп төндіретін құқыққа қайшы әрекеттерден қорғану мақсатында қосымша көмек күшін пайдалануға мүдделі болып келетіндігін өмір шындығы дәлелдеп отыр.

Дайындалған еңбек барысын түйіндей келіп, бүгінгі күні заман талабына сәйкес қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету және қылмыспен күресте құқық қорғау органдарының ақпараттық технологиялар құрылымдарымен әрекеттестігін дұрыс жолға қоюдың қажеттілігі, мүмкін екендігі және оны жүзеге асырудың жолдары туралы ұсыныстар келтірілді. Аталған жұмыс бұл мәселені түбегейлі шешеді деген пікірден аулақпыз, дегенменен аталған бағыттағы осал тұстар бойынша жұмыс жасаған және жасап жатырған адамдардың еңбектерімен бірін-бірі толықтыра отырып көтерілген мәселе толық шешімін табады деген ойдамыз³.

¹ Қазақстан Республикасының Конституциясы 30.08. 1995 ж. (10.03. 2017 ж. өзгертулер мен толықтырулар енгізілген) // www.akorda.kz.

² Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә.Назарбаевтың 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына жолдауы // www.akorda.kz.

³ **Қ.А. Бүркімбаев.** Ішкі істер органдары қызметінде қолданылатын ақпараттық технологиялар: Оқу-тәжір. құралы. — Ақтөбе: ҚР ПМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, 2016.

ТҮЙІН

Берілген мақалада Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаевтың Жолдауын басшылыққа ала отырып, білім сапасын жақсартатын заманауи ақпараттық технологиялар туралы жазылған.

АННОТАЦИЯ

В данной статье изложены инновационные технологии, применяемые сотрудниками правоохранительных органов, которые отображены в послании Президента Республики Казахстан.

ANNOTATION

This article describes the innovative technologies used by law enforcement officers, which are reflected in the message of the President of the Republic of Kazakhstan.

Жукаева Ж.А. — старший преподаватель кафедры общеобразовательных дисциплин Актюбинского юридического института МВД Республики Казахстан им. М.Букенбаева, майор полиции

УДК 159.9

РЕКОМЕНДАЦИИ ПО ПСИХОКОРРЕКЦИИ СУИЦИДАЛЬНОГО ПОВЕДЕНИЯ

СУИЦИДТІК ІС-ӘРЕКЕТТІҢ ПСИХОКОРРЕКЦИЯСЫ ЖӨНІНДЕ НҰСҚАУЛАР

RECOMMENDATIONS ON THE PSYCHOCORRECTION OF SUICIDAL BEHAVIOR

Ключевые слова: суицидальное поведение, групповой суицид, причины, мотивы, суицид, несовершеннолетние.

Түйінді сөздер: суицидтік мінез-құлық, топтық суицид, себептер, түрткі, суицид, кәмелетке толмағандар.

Keywords: suicidal behavior, group suicide, reasons, motives, suicide, minor.

Суицидальное поведение — это проявление суицидальной активности — мысли, намерения, высказывания, угрозы, попытки, покушения.

Суицидальное поведение встречается как в норме (без психопатологии), так и при психопатиях и при акцентуациях характера – в последнем случае оно является одной из форм девиантного поведения при острых аффективных или патохарактерологических реакциях.

Суицидент — человек, совершивший попытку суицида, либо демонстрирующий суицидальные наклонности. Сообщения о желании умереть появляются без всякой внешней провокации, обычно носят характер угрозы близким. В этих случаях попытки самоубийства предпринимаются в отсутствии взрослых, втайне от них и в дошкольном, и в младшем школьном возрасте носят, в основном, по-детски наивный характер. Дети пытаются голодать, подолгу сидят в ванне с холодной водой, дышат через форточку морозным воздухом, едят снег или мороженое, чтобы простудиться и умереть. Девочки чаще всего прибегают к отравлению, мальчики — к самоповешиванию, порезам вен, реже — к отравлениям¹.

Перед нами стоят такие проблемные вопросы: Как заметить надвигающийся суицид? Каковы причины и мотивы суицида несовершеннолетних? Какие факторы влияют на самоубийство? Как бороться с суицидом? Почему же подростки и молодежь идут на этот шаг?

Причин много, нет одной конкретной причины. Нужно учитывать, что подростковый возраст сам по себе достаточно сложен. Происходит становление личности, которое сопровождается гормональными изменениями. У подростков импульсивность выражена, как правило, больше, чем у взрослых людей.

Существует ряд поступков в поведении детей, жалоб, проявления которых должны насторожить окружающих, но самое главное нужно обратить внимание на их состояние. Личностные расстройства — отчуждение, депрессия, стресс — вот что нужно выявлять в первую очередь, дабы предотвратить возможную смерть. В общем, несовершеннолетние, совершающие суицид, обычно страдают от сильной душевной боли и находятся в состоянии стресса, а также чувствуют невозможность справиться со своими проблемами. Суицидальное поведение у подростков часто объясняется отсутствием жизненного опыта и неумением определить жизненные ориентиры.

Для установления причин суицидального поведения важное значение имеют их мотивы и поводы, позволяющие судить о конкретных обстоятельствах, которые приводят к этому.

Основными причинами становятся семейные (невнимание или развод родителей, смерть одного из них), личностные (одиночество, инвалидность, неудачи) и экономические проблемы. Роль «последней капли» играют школьные ситуации, поскольку школа — это место, где ребенок проводит значительную часть своего времени. 70% подростков, в качестве повода, толкнувшего их на попытку суицида, называли разного рода школьные конфликты. Из жизни уходят дети, не получившие поддержки в трудной жизненной ситуации, оставшиеся наедине со своими бедами, обидами, проблемами, встретившиеся с насилием и извращенной жестокостью.

Особое внимание следует уделить фактам совершения *групповых суицидов*, что может свидетельствовать об оказании психологического воздействия на ребенка со стороны лица, которое совместно с ним оканчивает жизнь самоубийством. Вследствие внушаемости несовершеннолетних и их психологических особенностей мысли о суициде зачастую навязываются им сверстниками или, что еще хуже, взрослыми из числа родственников, в результате чего отмечаются случаи совместного суицида.

Значительное внимание в Казахстане уделяется на исследование социальных сетей как одного из основных факторов совершения суицидов. Специалисты заявляют, что на психику подростка пагубно тем самым влияют компьютерные игры, новые технологии. Все более существенную роль в этиологии суицидального поведения несовершеннолетних играет безнаказанное размещение в информационно-телекоммуникационных сетях общего пользования информации, популяризирующей самоубийства, провоцирующей ребенка или подростка на лишение себя жизни. В Интернете имеется значительное число сайтов, где культивируется тема смерти, своим опытом делятся те, кто уже пытался покончить жизнь самоубийством².

Действующее законодательство допускает беспрепятственный просмотр несовершеннолетними пользователями сети Интернет роликов, посвященных суицидам, и «обучающимся» видеороликам с инструкциями по уходу из жизни (синий кит). Легкость и доступность поиска информации о видах и способах совершения суицидов с детализированным описанием реакции организма и последующим видом трупа после совершения суицида в поисковых системах yandex, Rambler, google, mail способны спровоцировать подростка на акт суицида. Видеоролики, содержащие презентацию изощренных способов ухода из жизни, в свободном доступе можно найти на сервисах, предоставляющих услуги хостинга видеоматериалов, а также в популярных социальных сетях, таких как odnoklassniki.ru и vkontakte.ru. Влияние новых технологий есть, но как отрицательное, так и положительное. Телевидение, радио, Интернет несут большой объем информации, и отгородиться от этого китайской стеной мы не можем. Поэтому здесь очень важно, чтобы родители задумывались над тем, как обучать подростков пользоваться Интернетом, как фильтровать информацию, которую они получают. Они получают сейчас не всегда качественную информацию. Это касается и того, каким образом СМИ преподносят случаи суицида.

Более 30% из общей численности несовершеннолетних, покончивших жизнь самоубийством, это дети и подростки из наиболее социально уязвимых групп, которым необходимо уделять особое внимание при разработке и реализации программ профилактики суицидального поведения.

Профилактика самоубийств — это целая наука: вытеснения боли, снятия стрессов, смены ориентиров, замены ценностей, возрождения духовности и нравственности. Очень важна профилактическая работа с детьми: воспитание характера, оптимизма, жизнеспособности. Существуют различные методы выявления данных состояний. Самыми простыми методами являются проективные методики.

Практически у каждого подростка можно будет выявить данную склонность к суициду.

При работе по предупреждению и профилактике девиантного поведения несовершеннолетних необходимо делать упор на профилактическую работу, которая, как правило, строится на комплексной основе, включающей в себя лекционно-просветительскую деятельность, тренинговую работу, индивидуальное консультирование по проблемам асоциального поведения, и обеспечивается совместными усилиями педагогов-организаторов, психологов, специалистов по социальной работе с молодежью и сотрудники подразделения ювенальной полиции органов внутренних дел. Специалисты, работающие с детьми, должны знать, что психическое здоровье несовершеннолетнего так же важно, как их физическое здоровье. Им необходимо уметь работать с детьми и подростками для оказания эффективной помощи в преодолении кризиса. Прежде всего, это персонал школ. Самые успешные программы профилактики суицидального поведения детей в мире программы на уровне школ, так как в школе подростки проводят большую часть времени; в ней развиваются личностные навыки; в знакомой для подростка обстановке можно обсудить важные вопросы и проводить мероприятия для укрепления психического здоровья и раннего выявления уязвимых подростков.

Чтобы суициды снижались, не нужно постоянно говорить только о суициде. Очень важно, если возникла такая проблема, нести информацию о помощи, где ее могут предоставить. В каждой поликлинике есть психолог, в школах есть школьные психологи, к которым можно обратиться со своими проблемами. Есть национальный *телефон доверия 150*, по которому можно позвонить с любого уголка города.

Детям и подросткам, пережившим уже попытку суицида, должна оказываться комплексная (медицинская, психологическая, психиатрическая, психотерапевтическая, стационарная и амбулаторная) помощь, проводиться консультации, индивидуальные и групповые занятия и тренинги по реабилитации несовершеннолетних, коррекционная работа.

Таким образом, суицидальная ситуация в детско-подростковой части населения нашей страны является крайне неблагоприятной и требует принятия экстренных мер по ее улучшению. Для этого необходимо создание отвечающей современным требованиям системы профилактики суицидального поведения у детей и подростков. Решение столь ответственной и сложной задачи невозможно без совместных усилий государства, общественных организаций, образовательной и правоохранительной систем, органов здравоохранения и социальной защиты. Реализация перечисленных ниже предложений позволит повысить эффективность указанной работы, переломить суицидальную ситуацию в среде несовершеннолетних.

1) с целью профилактики суицидов, прогнозирования дальнейших действий несовершеннолетних, участковым инспекторам группы ювенальной полиции с помощью школьного психолога и характеристик администрации школ: необходимо выявлять «группы риска» несовершеннолетних (склонных к суицидальным действиям) и возможные причины суицидального поведения;

2) принимать участие в общественных мероприятиях средних школ в форме профилактических бесед на нравственно-правовую тематику с целью разъяснения несовершеннолетним содержание правовых норм законодательных актов;

3) проводить работу с родителями (родными, близкими) несовершеннолетних по недопущению с их стороны в дальнейшем провоцирования возможных суицидальных поведенческих актов;

4) обеспечить организацию системной социально-психологической работы с детьми из семей, находящихся в социально опасном состоянии, направленной на устранение отрицательных последствий внутрисемейных конфликтов.

Таким образом, определенная работа по выявлению, предупреждению и профилактике суицида несовершеннолетних должна осуществляться на постоянной основе. Полагаем, трудность распознавания юношеских патологий заключается в их скрытом проявлении. Психология нужна всем, особенно педагогам, преподавателям, работникам социальных служб и сотрудникам ювенальной полиции, чтобы вовремя заметить негативные черты характера и реагировать на них педагогическими методами³.

¹ Казахстан находится в первых строчках рейтингов по количеству суицидов. Архивировано из первоисточника 26 мая 2013 г. // rus.azattyq.org/.

² Казахстан: одно самоубийство в час. Интернет-газета ЗОНАКЗ. Казахстан. // zonakz.net/.

³ Что толкает казахстанских подростков на самоубийство? // Общество. 2011. 16 июня.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются основные причины суицида среди несовершеннолетних и даются рекомендации по психокоррекции суицидального поведения.

ТҮЙІН

Аталған мақалада кәмелетке толмағандар арасындағы суицидтің негізгі себептері және суицидтік іс-әрекеттің психокоррекциясы жөнінде нұсқаулар қаралады.

ANNOTATION

This article examines the main reasons of seaside among the minors and some recommendation of suicide's behavior.

А.Т. Жұмбаева — Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының жоспарлау, үйлестіру және бақылау бөлімшесінің инспекторы, полиция аға лейтенанты

ӘОЖ 378

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ІІМ-НІҢ ВЕДОМСТВОЛЫҚ ОҚУ
ОРЫНДАРЫНДАҒЫ БІЛІМ БЕРУДІ ДАМУДЫҢ ЖАҢА
МҮМКІНДІКТЕРІ**

**НОВЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В
ВЕДОМСТВЕННЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ
МВД РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН**

**NEW OPPORTUNITIES FOR EDUCATION DEVELOPMENT IN DEPART-
MENTAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS OF THE MINISTRY OF INTER-
NAL AFFAIRS OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

Түйінді сөздер: білім, инновациялық технологиялар, сапа, бақылау, үлгерім, курсант, тыңдаушы, зерттеу, басқару, дағдылар.

Ключевые слова: образование, инновационные технологии, качество, контроль, успеваемость, курсант, слушатель, исследование, управление, навыки.

Keywords: education, innovative technologies, quality, control, academic performance, cadet, student, research, management, skills.

Қазақстан Республикасы Президентінің «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауында білім сапасын арттыру — ұлттың бәсекелестік қабілетін арттырудың негізгі факторы ретінде ең негізгі міндеттердің бірі болып ұсынылған¹.

Аталған құжатта заманауи талаптар мен әлемдік стандарттарға сай келетін ұлттық білім беру жүйесін құру түйінді мәселе болуы заңды.

Елбасы жаңа білім сапасы туралы сөз етіп, «Білім беру бағдарламаларының негізгі басымдығы өзгерістерге үнемі бейім болу және жаңа білімді меңгеру қабілетін дамыту болуға тиіс», — деп атап көрсетті.

Уақыт талабына сай Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтында менеджмент және білім сапасын бақылау (бағалау) жүйесі құрастырылып, жұмыс істейді, ол білім беру процесін басқарудың көп деңгейлі мазмұнын көрсетеді, инновациялық технологиялар, оқытудың интерактивті формалары мен әдістері, сонымен бірге интернет желісіне қосылған екі компьютерлік класс қолданылады.

Білім алушылардың алған білімдерін тексеру процедурасын сапалы жүргізу тәсілдерін күшейту мақсатында 2017 жылдан бастап институтта диплом қорғау жұмыстарын оқу орындары өз бетінше анықтай алатын бейіндік пәндерден мемлекеттік емтихандарға ауыстыруға шешім қабылданды (Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысының 6-тармақ, 2-тармақшасы)².

Білім алушылардың үлгерімін ағымдық бақылау, аралық және қорытынды аттестация Қазақстан Республикасы БЖҒМ мен ПМ-нің бұйрықтарына, сонымен қатар, олардың негізінде әзірленіп, институт басшылығымен бекітілген Ережелерге сәйкес жүзеге асырылады.

Емтихандық сессиялар заманауи техникалармен және қажетті бағдарламалық жасақтамамен жабдықталған компьютерлік класта тест түрінде, аймақтық ПО, ҚҚБ, Ардагерлер кеңесі мен қоғам өкілдерін шақырумен өткізіледі. Бұл емтихан қабылдаудың ашықтығы мен білім алушылардың білімін әділ бағалауға мүмкіндік береді.

Курсанттар мен тыңдаушыларға оқуға, қабілеттері мен дарындарын ашуға және дамытуға оңтайлы жағдайлары жасалған: мемлекеттік диплом, қысқартылған бағдарлама бойынша білім беру, әрбір курсантқа дара тіл табу.

Жалпы және арнайы кітапханалардың кітап қоры үнемі жаңа оу және ғылыми әдебиеттермен толықтырылып отырады.

Институтта профессорлық-оқытушылық құрамға қазақ, ағылшын, орыс тілдерін еркін меңгеріп, білім беру қызметін сапалы көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы оқу жиынтығы құрастырылған.

Жыл сайын институтта Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің бейінді департаменттерінің және комитеттерінің өтінімдері бойынша зерттеулер жүргізіледі.

Заманауи полиграфиялық құрылғылар өз базамызда дайындалған басылымдарды шығарып қана қоймай, оқу процесін оқу-әдістемелік материалдармен қамтамасыз етуге де мүмкіндік береді.

Институт Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының жетекші жоғарғы оқу орындарының бірі болып табылады. Өткен жылы он шақты халықаралық және республикалық дәрежедегі ғылыми-тәжірибелік және әдістемелік семинарлар мен конференциялар, оның 3-еуі жергілікті полиция қызметі саласы бойынша өтті.

Профессорлық-оқытушылық құрам 49 оқулықтар мен оқу құралдарын, тәжірибелік және әдістемелік ұсынымдар дайындап, олар ішкі істер органдарының жедел-қызметтік жұмыстарына және оқу процесіне енгізілді.

Бұдан басқа, алдыңғы жылы институттың профессорлық-оқытушылық құрамы баспа беттеріне 230 мақала дайындап, оның 196-сы жарияланды.

Қазақстан Республикасы ПМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты ПМ-нің өзге ведомстволық оқу орындарының ішінде салыстырмалы түрде жас болып есептеледі, сондықтан атқарылған жұмыстар аз болмағанымен, әлі де алда көптеген жұмыстар күтіп тұр.

Соның ішінде, қазіргі таңда жеке полигон құру және оның материалдық-техникалық базасын қамтамасыз ету сұрағы өзекті болып тұр.

Оны құрудағы алға қойылған мақсат — келешек жергілікті полиция қызметі, әкімшілік полиция қызметкерлерінің жедел-қызметтік дайындығы бойынша дағдыларын жетілдіруге, кәсіби шеберліктерін шыңдауға мүмкіндік туғызатын және жалпы ішкі істер органдарының жедел-қызметтік қызметіне курсанттарды дайындауда оқытуды ақиқатты шындық жағдайында жүргізу.

Институттың курсанттарына арналып жасалған полигон кейіннен Ақтөбе қаласының барлық ЖОО-ның заң мамандықтарына тәжірибелік базаға айналады.

Аталған жобаны жүзеге асыру курсанттардың тәжірибелік бағытын арттырып, барынша шынайылыққа жақындатылған тәжірибелік жағдайлардың үлгісін жасауға мүмкіндік беретін оқу жиынтығын белсенді қолдануды қарастырады.

Бұл жерде «ЖКП кезекші бөлімі», «Көлік құралын тексеру» және 1 «Көлік құралын басқарудың бастапқы дағдыларын алу» тренажерлық класс үлгілерін құру қажет деп есептеймін.

Полигонда курсанттарға Ақтөбе облысының ІД локальдық жүйесіне қосылу арқылы ұрланған автокөлікті тіркеу және іздеу барысындағы дағдылар мен шеберлікті қалыптастыратын, web–технологиялар қолданылатын ақпараттық жүйе қондыру ұйретіледі.

Оған қоса, полигонда Жедел басқару орталығының (ЖБО) үлгісін құру керек, курсанттарға құқықтық тәртіпті сақтау күштері мен құралдарын басқарудың тәжірибелік дағдылары, оның ішінде:

- қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге қатысты жедел іс-шараларды өткізу;
- хабарламалар, арыз-шағымдарға жедел әрекет етуді қамтамасыз ету;
- жол-патрульдік полицейлерді басқару;
- ғимараттардың, құрылыстар, нысандардың қауіпсіздігін қорғауды қамтамасыз ету және т.б. оқытылады.

ЖБО макетін техникалық жабдықтаудың негізіне Ақтөбе облысының ІД Жедел басқару орталығының бірыңғай корпоративтік ақпараттық желісіне кіретін заманауи электронды есептегіш жүйелер кіру керек.

Полиция жұмысының негізгі әдістері — кез келген хабарламаға қолда бар күштер және құралдармен лезде әрекет етуге мүмкіндік беретін патрульдік учаскелердегі жоғары деңгейде ұйымдастырылған қызмет екендігін есепке ала отырып, ЖБО ойын полигонында жеке құрамның орналасқан жерін бейнебақылау жүйесімен жабдықтау және оны жедел залда орналасқан телевизиялық таблода көрсетілуін қамтамасыз ету.

Учаскелік пункт моделін құру ұсынысы болашақ жергілікті полиция қызметінің учаскелік полиция инспекторларын даярлауды жетілдіруге пайдаланылады.

Учаскелік полиция пункті макетін жиһазбен, байланыс құралдарымен, Ақтөбе облысының ІД біріктірілген деректер жинақтамасына қосылған компьютермен, көбейту-көшіру техникасымен және қажетті нормаларға сәйкес басқа да мүкәммалмен жабдықтаған дұрыс.

Көрінетін жерге «Учаскелік полиция пункті» жазуы жазылған табло және азаматтарды қабылдау күні мен уақыты, учаскелік полиция пунктінің және қалалық, аудандық органның кезекші бөлімінің телефондары, учаскелік инспектор мен көмекшісінің фамилиясы, аты және әкесінің аты көрсетілген «Жұмыс тәртібі» тақтайшаларын орналастыру орынды.

Әртүрлі тәжірибелік сабақтарды өткізу үшін Учаскелік полиция пункті полигоны қажетті көрнекі құралдармен және стендтермен жабдықталғаны жөн.

Учаскелік полиция пунктiнiң макетiн жасау үлкен материалдық шығындарды қажет етпейтiндiгiн атап өткен жөн.

Қазақстан Республикасы ИМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты аумағының Қазақстан Республикасы ИМ ведомстволық жоғары оқу орындарында аналогы жоқ, көлік полициясының қызмет ерекшелiгiне байланысты сұрақтарды зерттеуге арналған оқу полигонын жасақтауға мүмкiндiгi бар.

Полигонда барынша шынайылыққа жақындатылған жағдайларда, сонымен қатар, теміржолдар мен аэропорттарда институт курсанттары алған теориялық бiлiмдерiн көрнекi түрде бекiтiп, болуы мүмкiн жедел жағдайларды меңгередi: террористiк актiлер мен құқыққа қайшы iс-әрекеттердi жасауды болдырмау, тасымалдауға тыйым салынған заттарды анықтау, заңсыз қару-жарақ пен есiрткi айналымын жою, жолаушыларды жеке тексеру мен жүктердi қарауды жүргiзу және т.б.

«ИО әкiмшiлiк қызметi» кафедрасының бейiндiк пәнi сабақтарына ИО кезекшi бөлiмiнiң макетiн тұрғызу қажет.

ИО аналогы бойынша «Кезекшi бөлiм» полигонында байланыс аппаратураларының үлгiлерi мен ақпаратты бейнелейтiн құралдар орналастырылуы қажет. Жедел кезекшi мен кезекшi бөлiмнiң өзге де қызметкерлерiне үстелдер, жұмыс креслолары, орындықтар, металл, канцелярлық шкафтар қондыру керек және арнайы байланыс аппаратын орналастыратын кабина қарастырылуы тиiс.

Аталған полигондарды қондыру курсанттардың шынайы өмiр жағдайларында қоғамдық тәртiп пен азаматтардың қауiпсiздiгiн қорғауда күнделiктi мiндеттердi орындау дағдыларын қалыптастыруға септiгiн тигiзедi.

Бұдан басқа, көрсетiлген бағыттарды жүзеге асыру бiздiң көзқарасымызша, ведомстволық оқу орындарының бiлiм беру процесiнiң тиiмдiлiгiн арттырып, Қазақстан Республикасы iшкi iстер органдары жүйесiнiң әкiмшiлiк полициясы мен жергiлiктi полиция қызметiнiң мейлiнше бiлiктi кадр құрамын қалыптастыруға ықпал етедi.

¹ Қазақстан Республикасының Президентi Н.Ә. Назарбаевтың 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртiншi өнеркәсiптiк революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкiндiктерi» атты Қазақстан халқына Жолдауы // [adilet.zan.kz/ rus/ docs/ K1800002018](http://adilet.zan.kz/rus/docs/K1800002018).

² «Бiлiм берудiң тиiстi деңгейлерiнiң мемлекеттiк жалпыға мiндеттi бiлiм беру стандарттарын бекiту туралы» Қазақстан Республикасы Үкiметiнiң 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 Қаулысы // online.zakon.kz.

АННОТАЦИЯ

Мақалада Қазақстан Республикасы Ишкi iстер министрлігiнiң ведомстволық оқу орындарындағы бiлiм берудi дамытудың өзектi сұрақтары көтерiлген.

АННОТАЦИЯ

В статье поднимаются актуальные вопросы развития образования в ведомственных учебных заведениях МВД Республики Казахстан.

ANNOTATION

The article raises topical issues of education development in departmental educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Kazakhstan.

М.О. Избасов — Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының әкімшілік құқық және әкімшілік қызметі ІІО кафедрасының аға оқытушысы, полиция подполковнигі

ӘОЖ 378

«АДАМИ КАПИТАЛ — ЖАҢҒЫРУДЫҢ НЕГІЗІ» ЖОЛДАУЫ ЖОЛЫНДА БІЛІМ БЕРУДІҢ ЖАҢА САПАСЫ

ЗА СТРОКОЙ ПОСЛАНИЯ: «ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ – ОСНОВА МОДЕРНИЗАЦИИ» НОВОЕ КАЧЕСТВО ОБРАЗОВАНИЯ

BY LINE OF THE MESSAGE: «HUMAN CAPITAL – THE BASIS OF MOD- ERNIZATION» NEW QUALITY OF EDUCATION

Ключевые слова: образование, система, адаптация, обновление, педагог, конкуренция, подготовка, нагрузка, исследование, необходимость, технология, новые подходы, подготовка, капитал, модернизация, модель.

Түйінді сөздер: білім беру, жүйе, дағдылану, жаңару, ұстаз, бәсекелестік, дайындық, жүктеме, зерттеу, қажетті, технология, жаңа тәсілдер, даярлық, капитал, жаңғыру, модель.

Keywords: education, system, adaptation, renewal, teacher, competition, training, load, research, necessity, technology, new approaches, training, capital, modernization, model.

Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауының ең маңыздысы — ол әлеуметтік маңызы бар, оның ішінде сапалы білім деңгейін арттыру бойынша бағдарламалар. Әр жастағы азаматтарды қамтитын өзінің алдыңғы қатарлы білім беру жүйесін құрудың негізі «Болашақ» Халықаралық бағдарламасының стипендиаттары форумы болып табылады, онда мемлекет басшысы «Интеллектуалды ұлт -2020» ұлттық жобасының идеясын ұсынды.

Н.Ә. Назарбаев әлемдегі бәсекеге қабілетті бірқатар елдердің қатарына Қазақстанның қосылуына «Біздің мемлекетіміздің құрылысына елдің жас ұрпағына үлкен үміт артатындығынын» — атап өтті. Осыған байланысты қоғамның өмір сүру деңгейін өлшеудің негізгі бірлігі ретінде адами капиталдың дамуының заманауи білім беру жүйесінің рөлі де артады¹.

Осы адами капиталдың дамуындағы заманауи білім беру жүйесінің рөлі өсуінің арқасында, қазақстандық білім берудің әлемдік білім беру кеңістігінде дамыту керек дегенді білдіреді. Бұл тапсырмаларды жүзеге асырудың басты құқықтық

негізі болып, 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 «Білім беру туралы» Қазақстан Республикасының саналады².

Қазақстандық білім беру жүйесі балалардың ерте дамуынан бастап орта білім беру жүйесіне біртіндеп көшу арқылы бірнеше деңгейдегі білім беруді қамтамасыз етеді, содан кейін арнайы бір мамандықтарға бағытталған білім беру бағдарламалары арқылы тікелей оқытуды жалғастырады. Осындай тәжірибе жас ұрпақтың өмір бойы білім алу қабілеттерін дамытуға және алғашқы күндерден бастап өмірге дағдылануына мүмкіндік береді. Бұл жүйе кәсіби талаптардың күшеюі жағдайында жұмыс істеуге қабілеттің арттыруға, шығармашылық ойлауын, жаңа идеяларды ұсынуға және өз бетінше шешімдер қабылдай алатын жоғары білімді мамандарды дайындауға бағытталған.

Осыған байланысты міндеттерді орындау үшін білім берудің барлық деңгейіндегі оқытушылардың оқытудың ескі әдістерін тастап, қазіргі заманның шынайылығына сай жаңа нысандағы оқытудың әдістерін үйрену қажет. Аталған жағдайларға байланысты барлық білім беру мекемелерінде білім берудің жаңа әдістерін үйрену процесі өтуде. Мысал ретінде, Қазақстан Республикасы ПМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтында білім берудің кредиттік технологиясы енгізілген және де халықаралық, республикалық, аймақтық конференциялар өткізіліп, нәтижесінде жоғары оқу орындарының озық тәжірибелері талқыланады. Оқу-әдістемелік кеңесі отырысында институтта оқу процесіне оқытудың жаңа технологиясын енгізу бойынша сұрақтар жүйелі түрде қаралып отырады. Ғылыми зерттеулер жүргізу кезінде болашақ полиция қызметкерлерін оқыту процесінде оқытудың жаңа нысандары мен әдістерін қолдануға қатысты мәселелер қаралады. Тәрбие мен оқу нысанының тиімді әдістерін тәжірибеге енгізу үшін жұмыс тобының отырысында білім беру саласындағы өзекті мәселелер талқылынып, әдістемелік ұсынымдар дайындалады.

Халықаралық білім беру жүйесіндегі қазіргі заманға сай бай тәжірибесін оқып үйренбей және жалпы қолданбай, оқытудың жаңа технологиясын енгізудің қажеті шамалы екені айқын.

Институтта, яғни «ІО әкімшілік қызметі», «ІО әкімшілік іс жүргізу», «Қоғамдық қауіпсіздік қызметтерінің қызметі» курстары бойынша ішкі істер органдарына кадрларды даярлау процесінде ақпараттық-техникалық құралдарды кешенді қолдану жүйесін дамытудың педагогикалық және тәжірибелік негіздері анықталды.

Сонымен қатар, институт кітапханасының кітаптар қорын дамытудың ықпалы жалпылама туындағын мәселелерді шешуге тиеді. Сондықтан да кітапханалық және саяси басылымдарға өзгерістер енгізу қажет. Бұлардың нәтижелері «Құқық қорғау қызметі» мамандығындығы бойынша курсанттарды дайындауға арналған арнайы әдебиеттердің басылымын көбейтуге мүмкіншілік береді.

Институтты материалды-техникалық жабдықтармен қамтамасыз етуге ұсыныстар жасау қажет.

Жоспарланған жаңартулар институттың педагогикалық технологиясының оқу үрдісінде ақпараттық-техникалық құралдарды, әртүрлі полигондық әдістерді

пайдалану курсанттардың тәжірибелік бағыттағы сабақтарды меңгеруіне ықпал ететінін ескере отырып, келесі ұсыныстар жасалады:

Сабақтар өткізу кезінде білім беру технологиясының қашықтықтан басқару жүйесі арқылы курсанттарды қызықтыратын сауалдарын тікелей қоюға, жергілікті полиция қызметінің дамуындағы өзекті білімдерін алу үшін Қазақстан Республикасы ІІМ-нің ӘПК өкілдерінің қатысуымен өткізу тәжірибесін енгізу.

ПО кадрларын дайындаудағы аса қажеттілігін ескере отырып, сонымен қатар, Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтында жергілікті полиция қызметінің қызметкерлерінің кәсіби біліктілігін арттырудағы бағдарламаны жүзеге асыруды жалғастыруды ұсынамыз:

- Қазақстан Республикасы ІІМ-нің М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтын Қазақстан Республикасы ІІМ-нің ведомстволық оқу орындарын техникалық қамтамасыз ету бағдарламасына қосу маңыздылығы.

- қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, құқықтық тәртіпті сақтаудағы полиция қызметкерлерін дайындауда оқу үрдісін ұйымдастырудағы педагогикалық технологиялардың тәжірибемен жедел түрде алмасу мақсатында жақын және алыс шетелдердің ІІМ оқу орындарының профессорлық-оқытушылық құрамымен өзара қарым-қатынас жасасудағы бірбағытты жүйесін жасау;

- институттың профессорлық-оқытушылық құрамына курсанттарды жаңа нысандармен оқыту үшін жергілікті полиция қызметімен әкімшілік полиция қызметінде қолданылатын жаңа технологиялық әдістердің жүйесін құру.

Бұл іс-шараларды жүзеге асыру барысында келесі тапсырмаларды шешуді қажет етеді:

а) әлемдік ғаламтор жүйесі арқылы аймақтық және республикалық ғылыми компьютерлік жүйелерімен жоғары жылдамдықтағы резервті каналдардың орталық бағыттамааларын дамыту;

б) институттың қызметкерлеріне және курсанттарына институттың бағдарламалармен қамтамасыз етілген жергілікті локальдық компьютерлік жүйесіне дербес қол жеткізу үшін жабдықтар мен бағдарламалық қамтамасыз етуді сатып алу және реттеу;

в) Wi-Fi технологиясы барысында институттың ақпараттық жүйесіне жедел немесе тұрақты түрде қамтамасыз ету үшін, барлық бөлмелерде үзіліссіз толық бағытта енуге жағдай жасау;

г) институттың үй-жайында тұратын курсанттар үшін енгізілген локальдық компьютерлік жүйесінің бағдарламалармен қамтамасыз етілуі;

д) Институттың ақпараттық желісін тұрақты түрде басты телекоммуникациялық жүйесімен қамтамасыз ету.

Институтты материалдық-техникалық қамтамасыз ету мақсатында ғимараттарды жаңа дамыған жобалар талабымен жаңарту және салу қажет. Институттың әлеуметтік құрылымдарын техникалық жаңарту (АТК бөлмелерімен, полигондар құрылыстарымен және т.б).

Институттың кітапхана қорында әлемдік ғылыми, арнайы және анықтама әдебиеттерін көбейту курсанттарды дайындауға әкімшілік-құқықтық мамандығына септігін тигізеді.

Оқу құралдарын алу кезінде әр курсантқа міндетті қажеттілік оқу құралдарының есебін ескеру қажет.

Келесі мамандандырылған оқу полигондарының болмауы: «Жедел басқару орталығы», «Учаскелік полиция пункті», «ПО кезекші бөлімі», «Жол-патрульдік полициясының кезекші бөлімі» және «Желілік ПБ».

Қазақстан Республикасы ПМ-нің оқу орындарында кәсіби кадрларды дайындауда жаңа технологияларды қолданудағы туындайтын мәселелерге қатысты жыл сайын ғылыми-әдістемелік конференциялар, семинарлар, дөңгелек үстелдер өткізу.

Қаралатын сұрақтардың маңыздылығын ескере отырып, профессорлық-оқытушылық құрам үшін оқу үрдісінде ПО аумақтық бөліністерінің тәжірибелік қызметінде қолданатын жаңа заманауи ақпараттық-техникалық құралдарды үйрету үшін мамандарды шақырту арқылы сабақтар ұйымдастыру.

Өндірістік машықтандыруды қолдану мақсатында институттың жас оқытушылары үшін олардың ішінде ПО практикалық жұмыстардан тәжірибесі жоқтарға жыл сайын Ақтөбе облыстық ПД аймақтық бөліністерінде тағылымдамадан өту ұйымдастырылуда.

Әкімшілік құқық және ішкі істер органдарының әкімшілік қызметі кафедрасымен оқу процесінде әдістемелік көрнекілік құрал ретінде пайдалануы үшін әкімшілік полиция және жергілікті полиция қызметіне қатысты бейнематериалдар дайындалып жатыр.

Осы аталған жұмыстарды жүзеге асыру барысында келесі нәтижелер күтілетінін атап айту керек.

Институттың ақпараттық желісін қазіргі заманауи талаптарға сай қазақстандық және шетелдік жоғарғы оқу орындарымен тең етіп, тұрақты түрде басты телекоммуникациялық жүйесімен қамтамасыз ету, қазақстанның білім беру жүйесіндегі алдыңғы қатарда болуды құрады.

- ақпараттық және коммуникациялық технологияны оқытудың жаңа нысаны ретінде қолдану оқу процесін ұйымдастыру кезіндегі туындайтын қиындықтарды жеңуге ықпалын тигізеді.

Аталған бағдарламаны жүзеге асыру Қазақстан Республикасы ПМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтында білім алу үрдісін көтермелеуге бағытталған және Қазақстан Республикасы ПО-ның кадрлар құрамын кәсіби санат тұрғысынан жетілдіруді мақсат тұтады.

¹ <http://www.kazportal.kz/osobennosti-razvitiya-sistemyi-vyisshego-obrazovaniya-v-kazahstane>.

² «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319 туралы Заңы (2017 ж. 28.12. өзгерістермен толықтырулар). // <https://adilet.gov.kz>.

ТҮЙІН

Мақалада білім беру бағдарламаларының негізгі басымдығы өзгерістерге және жаңа білімнің игерілуіне үнемі бейімделу қабілетін дамытудағы қазақстанның алдыңғы қатарлы білім беру жүйесін құру мәселелері талқыланады.

АННОТАЦИЯ

В данной статье поднимаются вопросы создания национальной казахстанской передовой системы образования, где ключевым приоритетом образовательных программ должно стать развитие способности к постоянной адаптации к изменениям и усвоению новых знаний.

ANNOTATION

In this article the issues of the establishment of a national Kazakhstan-tion of the advanced system of education, where a key priority of educational programs should be the development of the capacity for constant adaptation to changes and assimilation of new knowledge.

С.А. Мендыбаева — Қазақстан Республикасы ИМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының жалпы білім беру пәндері кафедрасының оқытушысы, полиция капитаны

ӘОЖ 371

ХАЛЫҚ ТАҒЫЛЫМЫН ОТБАСЫ ТӘРБИЕСİNДЕ ЖАСӨСПІМДЕРГЕ ҚОЛДАНУ ЖОЛДАРЫ

ПУТИ ПРИМЕНЕНИЯ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ В ВОСПИТАНИИ ПОДРОСТКОВ

WAYS OF USAGE OF FOLK TRADITIONS IN FAMILY EDUCATION OF MINORS

Түйінді сөздер: тәрбие мәселесі, рухани деңгей, салт-ана, мәдениет, дәстүр, тарих, ұлттық құндылықтар, патриоттық сезім.

Ключевые слова: проблема воспитания, духовный уровень, традиции, культура, история, национальные ценности, патриотические чувства.

Key words: the problem of education, spiritual level, traditions, culture, history, national values, patriotic feelings.

Тәрбие мәселесі — ұрпақтан ұрпаққа таралып, жетілдіріп отырған өмір мектебі. Осы өмір мектебінің оқулықтарын қазіргі таңда халық даналығы қазынасының, рухани өмір беттерінен, мәдениеті және тарихынан өнерінен, салт-санасы, дәстүрінен осылардың озық үлгілерінен іздеген жөн. Өйткені өз тілін, тарихын, мәдениетін, дәстүрін білмеген адамның рухани деңгейі төмен болатындығы белгілі.

Адам өміріндегі ең басты құндылықтарының бірі отбасы болып табылады. Себебі, жасөспірімге ата-ана тәрбиесінің орнын ешкім және ешнәрсе толықтыра алмайды. Елдің ер-азаматын тәрбиелеу, ең алдымен, отбасына жүктеліп отыр. Отбасы адам баласының алтын бесігі болып табылады. Өкінішке орай, заман ағымына қарай, тұрмыстың бұзылуы мен экологияның бүлінуі секілді әлеуметтік, экономикалық және демографиялық өзгерістер отбасына белгілі бір қиыншылықтарға тап болады. Атап айтатын болсақ, қазіргі қоғамдағы экономикалық, материалдық қиындықтар нәтижесінде толыққанды отбасылар саны азайып, ажырасу деңгейі өсуде. Соның нәтижесінде отбасында тәрбиеленген балалар саны азайды¹.

Бұл жағдайдың барлығы қоғамда қалыптасқан құндылық бағыттарын өзгертіп, негізінен жасөспірім тәрбиесіне көңіл бөлу, дұрыс бағыт-бағдар беру, оның тиімді жолдарын қарастыру болып табылады.

Ендеше, ата-бабамыз айтып өткендей, «Тәрбие тал бесіктен басталады» дей келе, қазақ әдебиетімен ұлттық құндылықты ескере отырып, әрбір курсанттың жүрегінен патриоттық сезіммен, ер мінездік қасиетті оятып, тәрбиелеу менің оқытушылық басты мақсаттарымның бірі болып табылады.

Жалпы бала тәрбиесіне басты қадамдардың негізі — ата-аналардың оқытушымен бірге тығыз байланыста болуы, баланың күнделікті өмірдегі өзгерістерді байқауға мүмкіндік береді. Баланың ізгілік пен адалдық жолына түсуіне отбасындағы ана мен әкенің қарым-қатынасы басты рөл атқарады. Сонымен қатар, ата-ана үнемі отбасында баламен сырласа отырып, ұлттық құндылықтарды нақыштауды отбасында ұйымдастыра білсе, үлкен тәрбиелік жұмыстарды атқарар еді. Ата-аналар отбасында жасөспірімдермен үнемі пікірлесе отырып, аңыз-әңгімелерден үзінділерді айтқызып, ой-өрісін кеңейтіп, сөздік қорын байытып, жұмбақ айтысып, мақал-мәтел айтудан жарыстырып, озған балаға құрмет көрсетіп, шешендік сөздерді жаттатып, ұлттық дәстүрді талап ете білуі керек. Жасөспірімдерді жастайынан салт-дәстүрді қастерлеп, мұраларды сақтауды насихаттап, игілікті істерді ұйымдастыруға үйрету, жалпы баланың жасаған қателігіне көз жұма қарап, жасөспірімді мадақтау арқылы оларға психологиялық әсер етіп, тәрбиелеген абзал.

Институт қабырғасында сабақ беретін әрбір оқытушы өзінің педагогикалық тәрбие беру мәселесінде этнопедагогика жадығаттарын мүмкіндігінше әртүрлі әдіс-тәсілдер арқылы бере отырып, төмендегідей нәтижеге қол жеткізуге болады:

- курсанттардың дүние-танымдық қабілетін жетілдіру;
- курсанттарға рухани, мәдени білім мен ғылым құндылықтарын игеруге жағдай жасау;
- ұлттық тәрбие арқылы адами қасиеттерін қалыптастыру;
- ізгілікке адамгершілікке тәрбиелеу;
- елжандылыққа тәрбиелеу;
- шығармашылық қасиеттерін ояту;
- өнерге баулу;
- данышпандық, көрегендік қасиеттерін дамуына жол ашу, т.б.

Жасөспірімге деген алғашқы тәрбие ананың ақ сүтінен басталып, қоғамға еліктеуден қалыптасатын күрделі құбылыс екені белгілі себебі, адам өміріндегі тәрбиенің алғашқы қадамы отбасынан бастау алып, білім ордасымен байланысуы хақ.

Бір сәт «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деген даналық сөздің мәніне үңілсек, бала тәрбиесіне балалық шағынан-ақ көңіл бөлу міндеті тұрғанын аңғару қиын емес. «Дала Демосфени» деп аталған Қаздауысты Қазыбек бидің «Біз қазақ...» және Ж.Молдағалиевтің «Мен қазақпын» жырлары бүгінгі ұрпақты өз жерін, елін сүйуге баулиды. Қазақ елін сыртқы жаулардан сақтап қалу үшін жанын аямай күрескен халқымызға бағыт-бағдар беріп отырған Қазыбек бидің «Біз қазақ, мал баққан елміз, ешкімге соқтықпай жай жатқан елміз, – деп қазақ елінің ешкімге барып соқтықпағаны, «жаным — арымның садағасы» деп адамгершілік рухты биік ұстағанын жырласа, ал Ж.Молдағалиев «Мен қазақпын, мың өліп, мың тірілген, жөргегімде таныстым мұң тілімен» деп еліне, жеріне сүйіспеншілігін, өз ұлтының мәрттігін басқаларға таныта отырып, ел қорғаған батыр бабаларымыздың даналық, ерлік істерін асқақтатады. Қай заманда болсын адамзат алдында тұрған ұлы міндеттердің ең бастысы өзінің ісін, өмірін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу болып табылады.

«Сүтпен біткен мінез, сүйекпен кетеді» деген мақал, ең алдымен, тәрбие мәселесіне қаншалықты терең мән берілетінін көрсетеді.

«Тәрбие-табалдырықтан басталады» деген нақылдың өзі өмірден алынған шындық². Тәрбие — халықтың ғасырлар бойы жинақтап, алған озық тәжірибе мен ізгі қасиеттерін жас ұрпақтың бойына сіңіру, баланың қоршаған ортадағы қарым-қатынасын, дүниетанымын, өмірге деген көзқарасын және соған сай мінез- құлқын қалыптастыра білу қажет. Қай заманда болмасын адамзат алдында тұратын ұлы мұрат — міндеттің ең бастысы өзінің ісі, өмірін жалғастыратын салауатты, саналы ұрпақ тәрбиелеу. Ұлт өмірін өркендетуші саналы да салауатты, ұлтжанды рухы биік, ақыл парасаты мол, мәдени-ғылыми өрісі кең ұрпақты тәрбиелеу — қоғам алдындағы басты міндет.

Тәрбие мәселесі — ғасырдан ғасырға, ұрпақтан ұрпаққа таралып, жетілдіріп отырған бірегей өмір мектебі. Сол өмір мектебінің оқулықтарының түп тамыры халық даналығы қазынасы, рухани өмір беттерінен, тарихы мен мәдениетінен, әдебиетімен өнерінен, салт-санасынан іздеген жөн. Өйткені өз тілін, тарихын, мәдениетін, дәстүрін білмеген адамның рухани деңгейі төмен болады. Сол себепті халқымыз «Бала ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» – деп текке айтпаған. Тәрбие туралы сөз қозғағанда біз ана мен әкенің, отбасының туралы образды көз алдымызға елестетуіміз қажет.

Сондықтан курсанттардың отбасынан алған тәрбиесіне, ата-анасына ерекше мән берген жөн. Себебі отбасы бұл — үлкен тәрбиенің басы сәбидің жүріп, сөйлей бастағанынан мәдениетке баулу, жақсыдан үйренуге, жаманнан жиренуге тәрбиелеу отбасынан басталары заңдылық. Өйткені, жанұя тәртібі өмір бойы адам баласы тәрбиесінің басты құралы. Сонымен қатар, тәрбие адам үшін ең үлкен мәнге ие орта

болып табылады. Оның басты себебі, жанұя нақты дәстүрлердің, жағымды өнегелердің, сақтаушы рөлі арқылы жүзеге асырылады. Жанұяда бала алғашқы рет өмір жолымен танысады, моральдық нормаларды игереді. Сол себепті отбасылық өмір жеке адамның азамат болып қаланатын кірпіші болады³.

Отбасында басты мәселелердің бірі — баланың тіршілік әрекетін ұйымдастыру. Бұған баланың күн ырғағы, міндеттері, қойылатын талаптар, оның үй еңбегіне қатысуы, оқу, бос уақытын ұйымдастыру жатады. Отбасы, барлық уақытта да, өсіп келе жатқан ұрпақтың тәрбиесі мәселелерін шешуде үлкен мүмкіндіктерге ие болған. Қазіргі заманғы отбасының өсіп келе жатқан ұрпақтың тәрбиесі мәселелерін шешудегі ерекшелігі — ата-ананың білімі және жалпы мәдени деңгейінің жоғары болуы. Балалардың отбасынбағы тәрбиесі оның белгілі бір тұрақты әлеуметтік институт ретінде анықталады. Ол — отбасы мүшелері арасындағы өзара қатынастардың қалыптасуы мен дамуына септігін тигізетін адамдардың жақындығы, туыстық қатынастар, өзара үйлесімдік, тұрмыстық өмір. Отбасы тәрбиесінің артықшылығы да осы қатынастарда, оны тәрбиенің ешқандай да түрі алмастыра алмайды.

Отбасы — болашақ азаматтың мәдени дүние танымын, әлеуметтену жолындағы алғашқы қадамдарын жасайтын бастапқы қадам. Ол балаға моральдық қалпы туралы алғашқы түсініктер береді, оны еңбекке баулып, өз-өзіне қызмет ету дағдыларын қалыптастырады. Ата-ананың іс-әрекеті мен мінез-құлқы, өмір сүру салты арқылы балаға дүниетанымдық әлеуметтік-саяси құндылықтары беріледі. Отбасы тәрбиесінің қоғамдық және мемлекеттік тәрбиеге қарағанда артықшылығы басым. Алайда, қазіргі қоғамдық өмірде болып жатқан әлеуметтік, экономикалық және демографиялық өзгерістер отбасына белгілі бір қиыншылықтар туғызады. Ата-аналардың білім деңгейіне байланысты да отбасында ерекшеліктер орын алады.

Болашақ ПО қызметкерлерінің жасөспірімдік шақтары институт қабырғасында өтеді. Сондықтан взвод кураторы әрбір курсанттың ерекшеліктерін ескере отырып, ой-өрісінің дамуына дұрыс бағыт-бағдар берген жөн. Курсанттардың мінезін, қабілеті мен ықыласын зерттеп, бақылау оның тек өз басына тән ерекшеліктерін білу және осыларға байланысты олардың бойында бар жақсы қасиеттерді одан әрі дамытып жетілдіру тәрбие ісінде ерекше рөл атқарады.

Курсанттарға Қазақстан Республикасының тағдырына үлкен үлесін қосып отырғандығы туралы, сонымен қатар, қылмыстың алдын алу, құқық бұзушылықты болдырмау мақсатында профилактикалық жұмыстарды атқаруды дәлелдемемен жеткізу керек.

Нәтижесінде, қазіргі таңда курсанттарды әдепті де саналы етіп тәрбиелеу үшін ең алдымен Қазақстан Республикасы ІІМ М. Бөкенбаев Ақтөбе заң институтының тәлім-тәрбие ережелеріне сүйене отырып, ұлттық дәстүрімізді, ата-бабаларымыздан қалған насихат мұраларын олардың санасына сіңіру курс басшыларының, кураторлардың және сабақ беретін оқытушылардың басты міндеті дегіміз келеді. Сонымен қатар, курсанттар тәрбиесінде ата-ананың алатын орны ерекше. «Баланы ұяда не көрсе, ұшқанда соны іледі» деген мақалды халқымыз текке айтпаған.

Сол себептен «жұмыла көтерген жүк жеңіл» деген мақалға сүйене отырып, кураторлар ата-аналармен тығыз байланыста жұмыс атқарса, жұмыстарының нәтижесі арқылы жүзеге асырылады.

¹ «Қазақстан Республикасының азаматтарына патриоттық тәрбие берудің 2017-2018 жылдарға арналған бағдарлама» // Қазақстан кәсіпкері – Професионал Қазақстана. — 2008. — № 9.

² Тәрбие құралы оқытушылар мен ата-аналар үшін. — Астана, 2017. 14 бет.

³ Қазақ тілі-ғылым тілі: Респуб. ғылыми-теор. конф. мат-ры. — Алматы, 2017. — 22 б.

ТҮЙІН

Аталған мақалада автор болашақ ІІО қызметкерлерінің қоғамда қалыптасқан құндылық бағыттары арқылы жасөспірім тәрбиесіне тиімді жолдарын қалыптастырудың мәселелері қарастырылған.

АННОТАЦИЯ

В данной статье автор рассматривает вопросы воспитания поколения будущих сотрудников ОВД через ценностные ориентиры, сформулированные в обществе.

ANNOTATION

The author of the article deals with the up bringing of the younger generation- future law enforcement officials – through value guidelines,

Обыденова Т.В. — доцент кафедры административного права Московского университета МВД России им. В.Я. Кикотя, кандидат юридических наук, доцент, полковник полиции;

Татарян В.Г. — профессор Московского университета МВД России им. В.Я.Кикотя, доктор юридических наук, профессор, Почетный работник высшего профессионального образования РФ, Отличник высшего образования Кыргызской Республики, Почетный сотрудник налоговой полиции РФ, Почетный сотрудник финансовой полиции Кыргызской Республики, Почетный работник МЧС Кыргызской Республики, Почетный ветеран МВД и Национальной Гвардии Республики Казахстан, Академик Евразийской Академии административных наук, полковник в отставке

УДК 343

ПРАВОНАРУШЕНИЯ В ОТНОШЕНИИ ДЕТЕЙ И ИХ ПРОФИЛАКТИКА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНДАҒЫ БАЛАЛАРҒА ҚАТЫСТЫ ҚҰҚЫҚ БҰЗУШЫЛЫҚТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ

OFFENCES AGAINST CHILDREN AND THEIR PREVENTION IN RUSSIAN FEDERATION

Ключевые слова: родители, опекуны, попечители, несовершеннолетние, дети, детские дома, меры ответственности, нарушения прав несовершеннолетних, социально-опасное положение, права несовершеннолетнего, дети-сироты, беспризорные, насилие.

Түйінді сөздер: ата-аналар, қорғанышлар, қамқоршылар, кәмелетке толмағандар, балалар үйлері, жауапкершілік шаралары, кәмелетке толмағандар құқықтарының бұзылуы, әлеуметтік қауіпті жағдай, кәмелетке толмағандардың құқықтары, жетім балалар, панасыздық, зорлық-зомбылық.

Keywords: parents, guardians, guardians, minors, children's homes, measures of responsibility, violations of the rights of imperfect children, socially dangerous situation, the rights of minors, orphans, street children, violence.

Каждое демократическое государство должно заботиться о будущем своих граждан, а дети — будущее любой страны. Однако в силу своего возраста дети не могут самостоятельно защитить себя от материальных, физических и моральных угроз внешнего мира, потому, что не в полной мере могут осознавать свою право и дееспособность. Государство, обладая властными полномочиями, обеспечивает путем издания нормативных правовых актов защиту прав и законных интересов несовершеннолетних, в которых возлагает ответственность за воспитание и развитие детей на себя, в лице компетентных государственных органов и родителей, опекунов, попечителей.

Мы часто слышим о том, что в семье ребенок подвергается насилию или же в детских домах к несовершеннолетним применяют в качестве воспитательного воздействия физическую силу либо же иной способ, который негативно влияет на нормальное здоровое и развитие. Однако, к сожалению, не так часто, большинство

случаев попросту не доходит до компетентных органов государственного управления и средств массовой информации. Так, например, только с начала 2017 года по официальной статистике в РФ пострадало около 4.000 детей, большинство из них стали жертвами преступлений. Самым печальным является то, что в эту цифру входят дети, пострадавшие от рук своих же близких. Однако точную данную статистику прошедшего года узнаем позже, как правило, через почти через год¹. Вместе с тем, государственные и муниципальные органы Российской Федерации прилагают немало усилий для нормального развития детей, проживающих на ее необъятных просторах.

Напомним, что еще девять лет назад — 1 сентября 2009 года Указом Президента Российской Федерации была введена должность Уполномоченного по правам ребенка при Президенте РФ, или, как ее иногда называют в народе должность «Детского омбудсмана»². Суть его состоит в том, чтобы следить за точным и единообразным выполнением возложенных на компетентные государственные и муниципальные органы страны обязанностей, направленных на защиту прав и свобод несовершеннолетних лиц, а в случае уклонения от их выполнения – жестко требовать устранения выявленных нарушений действующего законодательства. Введение данного института говорит о том, что Российская Федерация строго соблюдает нормы международного права, т.к. до сих пор не во всех странах мира имеется аналогичный правовой институт по защите прав ребенка.

Для обеспечения защиты прав и законных интересов несовершеннолетних наше российское государство, в соответствии с актами внутреннего и международного законодательства, поставило перед собой определенные цели. Перечислим некоторые основные из них:

1. Обеспечить нормальное использование детьми своих прав, предоставленных Конституцией Российской Федерации и оградить их от дискриминации, а в случае выявления нарушенных прав — защитить несовершеннолетнего.

2. Сформировать правовую основу, обеспечивающую гарантии прав несовершеннолетнего.

3. Защитить несовершеннолетнего от негативных обстоятельств внешней среды, влияющих на его интеллектуально-психофизиологическое развитие.

Однако данные цели не являются исчерпывающими, более точно они были определены еще Федеральным законом от 24.07.1998г. № 124-ФЗ (в ред. на 28.12.2016г.) «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации»³. На основании него государственные органы отслеживают уровень соблюдения прав несовершеннолетних, а в случае их нарушения - применяют соответствующие меры. Меры могут быть как воспитательно-профилактического характера, так и административного, уголовного. Однако в первом случае мера носит предупредительный характер, она направлена на недопущение в будущем ущемления законных прав и интересов детей.

Мы говорили выше о введении должности «Детского омбудсмана», так вот, именно он наделен правом вносить соответствующие предписания субъектам, нарушившим права ребенка, требовать их устранения, а в случае невыполнения,

ходатайствует о применении к ним мер дисциплинарного, административного или уголовного характера.

Административные меры являются более мягкими по отношению к уголовным. Государство, обеспечивая защиту прав и законных интересов несовершеннолетних, прописало в Кодексе РФ «Об административных правонарушениях»⁴ деяния, которые отражают нарушение прав и законных интересов несовершеннолетних лиц, а в случае выявления таковых — определило меры ответственности, которые по своей природе, в будущем должны способствовать уменьшению правонарушений, совершаемых в отношении несовершеннолетних. К таким деяниям относятся: уклонение родителей от воспитания своих детей; неуплата средств на содержание детей; непредставление государственными органами информации о несовершеннолетних, нуждающихся в передаче их в приемную семью, либо в учреждения для содержания детей-сирот и т.д.; неправомерные действия, направленные на усыновление (удочерение) или передачу на опеку и попечительство несовершеннолетних.

Это, как мы понимаем, далеко не все противоправные деяния, которые имеют место происходить. Это те, которые в настоящее время содержатся в действующем КоАП РФ. Надеемся, что в проекте концептуально нового КоАП РФ, который все же будет принят Парламентом РФ, государство обеспечит еще более реальную защиту прав ребенка. Ведь уклоняясь от воспитания своих собственных детей, родители нарушают право несовершеннолетнего жить и воспитываться в семье, предусмотренное ст. № 54 Семейного кодекса Российской Федерации⁵. А это весьма негативно влияет на несовершеннолетнего, что в будущем может привести к совершению ими противоправных деяний, мести против своих же родителей или лиц их заменяющих. А органы опеки и попечительства, не выявляя детей, находящихся в социально-опасном положении, лишают их права нормально развиваться как в социально-психологическом, так и в интеллектуально-физиологическом плане.

Далее надо особо отметить, что в нашей стране, как и в других странах СНГ, весьма значительную роль в решении данной проблемы отведено не только комиссиям по делам несовершеннолетних и защите их прав, но органам внутренних дел, в структуре которых не одно уже десятилетие имеются Инспекции по делам несовершеннолетних, которые пресекают преступные деяния уголовных субъектов, занимающихся противоправной деятельностью посредством нарушения прав несовершеннолетних. В России, к сожалению, немало детей находится в безнадзорном состоянии, а в силу своего умственного развития не всегда понимают, что от них хотят, вследствие этого они готовы идти на поводу за тем, кто предлагает им «красивую игрушку». Очень много, к сожалению, существует сегодня преступных схем, когда якобы добросовестные лица берут под опеку несовершеннолетних, а на самом деле продают их, в результате, зачастую, ребенок исчезает за пределами государственной границы.

По статистике Генеральной прокуратуры РФ, только за последние два года на территории Российской Федерации в отношении несовершеннолетних было совер-

шено около 97.000 преступлений подобного рода, зарегистрированных официально. Около 29.000 несовершеннолетних пострадали из-за не обеспечения лицами, отвечающими за их воспитание, нормальных условий жизнедеятельности детей⁶. Сюда можно отнести и те случаи, когда лица не возмещают расходы на содержание детей, лишая их нормального питания, образования и т.д., а также случаи, когда к детям применяется физическая сила, вследствие которой им причинена физическая и психологическая боль. Определенная часть несовершеннолетних страдает от сексуальных домогательств и корыстных преступлений, направленных на незаконное отчуждение имущества, принадлежащего несовершеннолетним – кражи, завладение имуществом мошенническим путем. Только благодаря органам внутренних дел страны большая часть таких преступлений раскрывается, а лица, совершившие данные преступления, отбывают уголовное наказание в соответствующих заведениях уголовно-исправительной системы Российской Федерации.

Весьма часто органы внутренних дел страны совместно с органами опеки и попечительства участвуют в изъятии несовершеннолетних из тех семей, которые находятся в социально-опасном положении, где их родители, опекуны и попечители ведут весьма активный аморальный образ жизни, не вписывающийся в нормальный уклад общества и семейных ценностей. Сотрудники ОВД применяют к таким семьям профилактические меры, направленные на улучшение и изменение социально-опасных условий на нормальные, способствующие благоприятному времяпровождению и развитию детей. В случае же не достижения указанных целей, государство наделило органы опеки и попечительства правом, в целях защиты несовершеннолетних, участвовать в процессе лишения родительских прав родителей и в дальнейшем способствовать обеспечению условий для нормального развития ребенка. Однако заметим, что только суд имеет право лишить родителей прав на ребенка, и только в том случае, если будет установлено, что права несовершеннолетнего грубо нарушались.

Также хочется отметить, что государство, на наш взгляд, не в полной мере выполняет свои обязанности в обеспечении прав несовершеннолетних. Об этом мы можем судить по конкретным фактам. Так, с начала 2003 года число детей, оставшихся без родителей, резко возросло. Для сравнения в 2003 году их было около 860.000 тысяч. Это говорит о том, что часть детей в России не может нормально воспользоваться правом на получение соответствующего образования, на нормальное место жительства и т.д. По мнению зам. главы Федерального агентства по делам молодежи (Росмолодежь) Александр Пovalко, выступившего после конференции «Повышение эффективности системы предотвращения и профилактики правонарушений среди несовершеннолетних» число беспризорников на 2016г. значительно выросло. Он называл чуть ли не 5 млн. человек беспризорников. По его словам, «особенно настораживает тенденция широкого вовлечения подростков в преступную деятельность». «Более трети преступлений подростки совершают под непосредственным руководством взрослых. Преступления среди несовершен-

нолетних характеризуются высокой степенью организованности, доля несовершеннолетних, совершивших преступления в составе групп, превышает 70 процентов», — считает замглавы Росмолодежи⁷. Но как мы понимаем, официальной статистики в этом вопросе у нас пока нет. А придумать можно разные цифры. В связи с этим, государству следовало бы оптимизировать работу в этом направлении, уделяя больше внимания правам детей-сирот, права которых на нормальную жизнедеятельность и развитие в гражданском обществе были нарушены.

Подводя итоги, стоит отметить, что в Российской Федерации обеспечением защиты прав и законных интересов несовершеннолетних, детей, занято довольно значительное количество субъектов — таких, как институт Уполномоченного по правам ребенка при Президенте РФ, органы опеки и попечительства, органы внутренних дел, общественные организации, деятельность которых направлена на защиту прав и законных интересов детей и т.д. Нормы, содержащие и обеспечивающие права несовершеннолетних, закреплены в целом ряде нормативных правовых актов, закреплены и меры ответственности за их нарушение. Эти нормы можно найти в Конституции Российской Федерации⁸, в Семейном кодексе Российской Федерации, в Федеральном законе «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации», в Кодексе Российской Федерации об административных правонарушениях, Уголовном кодексе Российской Федерации. Однако, к сожалению, сегодня приходится констатировать, что, учитывая изложенное нами выше, жизненно необходимо в нашей стране неизмеримо больше уделять внимания детям-сиротам и беспризорным несовершеннолетним, оптимизируя нормотворчество и повышая качество работы в данном направлении.

¹ Количество преступлений против детей увеличилось // <https://iz.ru/news/628372>.

² Указ Президента РФ от 1 сентября 2009 г. № 986. «Об Уполномоченном при Президенте Российской Федерации по правам ребенка» // <http://base.garant.ru/196200/>.

³ Федеральный закон «Об основных гарантиях прав ребенка в Российской Федерации» // www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_19558.

⁴ Кодекс РФ об административных правонарушениях, с последними изменениями и дополнениями. (в ред. на 1 октября 2018г). — М.: Проспект, 2018. — 688 с.

⁵ Семейный кодекс Российской Федерации. // www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_8982/.

⁶ Россия в цифрах. // http://www.gks.ru/free_doc/doc_2017/rusfig/rus17.pdf 7.; В России 867 тысяч имеется сирот и беспризорников. За год число детей в детских домах выросло на 36 тысяч // <https://www.miloserdie.ru/article/v-rossii-867-tysyach-sirot-i-besprizornikov-za-god-chislo-detej-v-detskih-domah-vyroslo-na-36-tysyach/> <https://poravalit.livejournal.com/4251537.html>.

⁷ Там же.

⁸ Конституция Российской Федерации. — М.: Изд-во «Омега-Л», 2017. — 39 с.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается современное состояние административно-правовой охраны детей в России. Анализ официальной статистики в статье показывает, что на сегодняшний день еще достаточно много детей страдает от домашнего насилия или

же насилия в детских домах, где к несовершеннолетним применяют в качестве воспитательного воздействия физическую силу либо же иные незаконные способы. Авторы публикации отмечают, что многие факты насилия не доходят до компетентных органов, средств массовой информации. Нормы, содержащие и обеспечивающие права несовершеннолетних, закреплены в целом ряде нормативно-правовых актов, закреплены и меры ответственности за нарушение их. Авторы обращают внимание на необходимость большего уделения внимания также детям-сиротам и беспризорным несовершеннолетним с помощью нормотворчества и повышения качества работы в данном направлении.

ТҮЙІН

Мақалада Ресейде балаларды әкімшілік-құқықтық қорғаудың қазіргі жағдайы қарастырылады. Ресми статистиканы талдау мақалада кәмелетке толмағандарға тәрбиелік ықпал ету ретінде дене күшін, не өзге де заңсыз тәсілдерді қолданатын балалар үйлеріндегі зорлық-зомбылықтан немесе отбасындағы зорлық-зомбылықтан әлі де көп бала зардап шегетінін көрсетеді. Жарияланым авторлары зорлық-зомбылықтың көптеген фактілері құзыретті органдарға, бұқаралық ақпарат құралдарына жетпейтінін атап өтті. Кәмелетке толмағандардың құқықтарын қамтитын және қамтамасыз ететін нормалар тұтастай алғанда бірқатар нормативтік-құқықтық актілерде бекітілген, оларды бұзуға жауапкершілік шаралары да бекітілген. Авторлар осы бағыттағы жұмыс сапасын жақсарту арқылы жетімдер мен көшедегі кәмелетке толмағандарға көп көңіл бөлу қажеттілігіне назар аударады.

ANNOTATION

The article discusses the current state of administrative and legal protection of children in Russia. Analysis of official statistics in the article shows that today quite a lot of children suffer from domestic violence or violence in orphanages, where minors are used as educational influence by physical force or other methods. The author of the article notes that many facts of violence do not reach the competent authorities, the media. The norms containing and ensuring the rights of minors are fixed in a number of normative legal acts, and measures of responsibility for their violation are fixed. The author draws attention to the need to pay more attention to orphans and street minors through norm-setting and improving the quality of work in this area.

A. Karimbaeva — head of Department of organization of scientific-research and editorial-publishing work in Aktobe law Institute of Ministry of internal Affairs of the Republic of Kazakhstan named after M. Bokenbaev, police Lieutenant Colonel

UDC 81

LEARNING TOOLS IN MODERN EDUCATIONAL ENVIRONMENT

ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ САЛАСЫНДАҒЫ ОҚЫТУ ҚҰРАЛДАРЫ

СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ В СОВРЕМЕННОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СРЕДЕ

Keywords: *education, training, techniques, lesson, media, educational materials, textbook, electronic textbook, culture, interactive board.*

Кілт сөздер: *білім беру, тәрбие, әдістер, сабақ, құралдар, дидактикалық құралдар, оқулық, электронды оқулық, мәдениет, интерактивті тақта.*

Ключевые слова: *образование, воспитание, методы, занятие, средства, дидактический материал, учебник, электронный учебник, культура, интерактивная доска.*

Education in the modern world is becoming a sphere of public life, which is crucial for the future of the people, the country, the state.

In modern living conditions, there is a need to choose an adequate socio-cultural model of education. Higher education has always been seen as one of the institutions of transmission of culture and values from one generation to another. But now, as noticed by some researchers (K. Rogers, M.A. Piganova), the process is suspended. The educational role began to be replaced by a narrowly focused activity, the desire for exclusively subject training. According to V.V. Serikov¹, the school has removed from itself educational function, having declared that it has to give only to the person certain knowledge, to try to develop the child intellectually. In this case it is important to realize that the problem of education is, first and foremost, the problem of value orientation of the personality².

Learning tools play an important role in the education of the individual in the classroom. A.V. Khutorskoy emphasizes: “for each training course there is a list of recommended training tools that have subject specifics and are constantly updated”³.

The most frequently used in the classroom didactic materials on the nature of the external form and content can be presented in the form of the following groups: printed learning tools, textbooks, screen-sound learning tools, information software and hardware training.

The group "Textbooks" is not always, however, recognized as didactic material. A textbook today is understood as a complex information and activity model of the educational process taking place within the framework of the relevant didactic system and including the necessary conditions for its implementation.

Many scientists are inclined to think that the real tool of knowledge in the modern lesson can and should be an electronic textbook, consisting of a stable part (standards,

fundamental educational objects, problems); variable given part (texts of scientists trained in previous years); variable current part (texts of new students).

If we talk about other didactic means of participating in shaping the personality of students, it can be noted that the screen-sound learning tools make possible "the formation of a precisely constructed, the maximum degree of balanced learning products, which includes teaching experience, specific psychological characteristics of perception and thinking of students"⁴. Particular emphasis on the use of screen and sound learning tools in pedagogy was made in the mid-50-60 years of the twentieth century. As S. A. observes. Zolotarev, "many didactics were allocated the use of the lesson a variety of learning tools (equipment)... it was Noted that the technology not only enriches the use of a particular method, but also brings to the class atmosphere "modern" technical culture, that means not only can not replace the teacher, but also their use requires high General and pedagogical culture of the teacher"⁵. Modern processes of convergence, implying the merger of technologies, have a crucial impact on the traditional screen-sound learning tools. The fact is that increasingly these learning tools are becoming "built - in" information software and hardware, the main conductor of which is the computer.

Information software and technical means of training may include electronic textbooks, training databases, test and control computer programs, the use of which depends on the result of the introduction of the latest pedagogical and information technologies in the educational process. As the classification features of these tools allocate didactic orientation, software implementation, technical implementation, subject area of application.

Electronic educational literature is created in order to expand the presentation, development and deepening of existing knowledge, provides access to additional information for students and is designed to provide in-depth study of the subject. Electronic textbook-the main educational electronic publication, created at a high scientific and methodological level, providing continuity and completeness of the didactic cycle of the learning process, subject to the implementation of interactive feedback. Electronic textbook can not be reduced to the paper version without loss of didactic properties.

Electronic textbook should provide an opportunity to illustrate the material presented by video, animation clips with audio, to provide the teacher with the means to demonstrate complex phenomena and processes, visualization of text, graphics, sound.

It should be noted that the electronic textbook should contain built-in automation control of knowledge and skills of students. Electronic textbook should provide the learner information about the topic, the purpose and order of carrying out of sessions; to monitor the knowledge of each student; to give the learner information about the correctness of the response; present the necessary theoretical material or methods for solving problems; to assess the knowledge of learners; provide feedback in the "teacher-textbook – student".

Computer, telecommunications and networking tools significantly change the ways of learning and assimilation of information, open up new opportunities for the integration of various actions, contributing to the achievement of socially significant and relevant learning goals.

The advantage of this didactic material is its interactivity.

An interactive whiteboard plays a special role at the present stage of the Institute's life. The use of interactive whiteboards in the classroom becomes an integral assistant for the teacher in the struggle for perseverance, interest in the subject and the organization of collective work.

The interactive whiteboard is a valuable learning tool. It is a visual resource that can help educators make classes lively and engaging for learners. Interactive whiteboard allows students to present information using a wide range of visualization tools (maps, tables, charts, diagrams, photographs, etc.).

Educators can use the interactive whiteboard controls to present learning material in exciting and dynamic ways. The interactive whiteboard allows you to model abstract ideas and concepts without touching the computer, change the model, move an object to another location on the screen, or make new connections between objects. All this is done in real time. Almost all teachers note the activity and interest of students when submitting material classes using an interactive whiteboard. This is due to the fact that educational information is offered in an accessible form and activates the mental activity of students.

Although the interactive whiteboard is a modern tool to make learning at the Institute more effective, there are some drawbacks. For example, an interactive whiteboard is more expensive than a standard one, expensive repairs, specialist maintenance, etc.

Most of these shortcomings are not so serious as to lead to the idea of refusing to use the interactive whiteboard in the educational process.

It is important to note that improving the effectiveness of training at the Institute does not happen by itself with the purchase of an interactive whiteboard. It is important for the teacher to choose the material for classes or make it yourself at the proper level. At the Institute, one of the first places is the technique of the lesson, a good choice of the form of organization of educational activities within the lesson:

- the lesson should be emotional, arouse interest in the teaching;
- if possible, change the activities of students, optimally combining different methods and techniques of teaching;
- a special place in the lesson is occupied by games that relieve fatigue and tension, allow children to change the form of activity;
- the main goal of each game-to help understand and consolidate the lesson material.

An important role in the implementation of these tasks plays a competent inclusion of information, communication and interactive technologies in the educational process. Effective use of the interactive whiteboard as one of the means to achieve communicative and developmental goals of the lesson makes it bright, rich, interactive, increases the activity of students, develops memory, attention, reaction speed and other psychological characteristics of students.

The main tools that contribute to the formation of a universal culture of students have such didactic materials as cards, textbooks, screen-sound and information software and hardware training. The last two means of education are currently popular among the younger generation. This suggests the need for a more thorough study of learning tools

and features of their application, taking into account the modern educational environment.

¹ *Serikov V.* Personality-oriented education // Pedagogy. — 1994. — № 5.

² *Serikov V.* Personal approach in education: concept and technologies. — Volgograd: Izd-in Change, 1994. P.69.

³ *Hutorskoy A.* Modern didactics. — SPb.: Peter publishing, 2001. P.544.

⁴ *Kolokolov A. , Krol V. , Sotnikova E.* Perspective television forms of distance learning / S. Kolokolov, V.M.Krol, E. D.Sotnikova // Innovations in education. — 2003. — № 2.

⁵ *Zolotareva S.* development of lesson theory in Soviet didactics of the mid-50s-mid-60s: Dis. ... kand. PED. Sciences: 13.00.01. — Khabarovsk, 1998. P. 137.

ANNOTATION

In this work we are talking about the kinds of roles and modern means of training the younger generation. Is article offers groups and classification features of didactical materials, shows influence using on the classes means of training on formation personality of pupil.

ТҮЙІН

Мақалада оқушыларды оқытудағы қазіргі құралдардың түрлері мен маңыздылығы қарастырылған. Дидактикалық құралдардың топтары мен классификациялық белгілері берілген. Сабақта қолданылатын оқыту құралдары оқушы тұлғасының қалыптасуына әсері көрсетілген.

АННОТАЦИЯ

В данной работе речь идет о видах и роли современных средств в обучении молодого поколения. Предложены группы и классификационные признаки дидактического материала. Указывается влияние используемых на занятиях средств обучения на формирование личности обучаемых.

Полякова Н.В. — начальник кафедры административного права Воронежского института МВД России, кандидат юридических наук, доцент, полковник полиции

УДК 343

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ АДМИНИСТРАТИВНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В СФЕРЕ МИГРАЦИИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

РЕСЕЙ ФЕДЕРАЦИЯСЫНДАҒЫ КӨШІ-ҚОН САЛАСЫНДА ӘКІМШІЛІК ЖАУАПКЕРШІЛІКТІҢ ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ

ACTUAL PROBLEMS OF ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY IN THE SPHERE OF MIGRATION IN THE RUSSIAN FEDERATION

Ключевые слова: миграция, незаконная миграция, квалификация административных правонарушений, административная ответственность, иностранный гражданин, патент, трудовая миграция, административный штраф, административное выдворение за пределы территории Российской Федерации.

Түйінді сөздер: көші-қон, заңсыз көші-қон, әкімшілік құқық бұзушылық біліктілігі, әкімшілік жауапкершілік, өзге-оғаш азамат, патент, еңбек көші-қоны, әкімшілік айыппұл, Ресей Федерациясы аумағынан тыс әкімшілік шығарып жіберу.

Keywords: migration, illegal migration, qualification of administrative offenses, administrative responsibility, foreign citizen, patent, labor migration, administrative fine, administrative expulsion from the territory of the Russian Federation.

Незаконная миграция относится к стратегическим рискам и угрозам национальной безопасности России. Так, стратегия национальной безопасности Российской Федерации к одной из основных угроз общественной и государственной безопасности относит деятельность преступных организаций и группировок, в том числе транснациональных, связанную с организацией незаконной миграции¹. Несмотря на принимаемые меры, количество незаконных мигрантов на территории нашей страны остается значительным.

В сложившихся условиях противодействие незаконной миграции становится одной из важнейших задач в деятельности правоохранительных и иных государственных органов, которая требует комплексного подхода, направленного на выявление и устранение обстоятельств, способствующих данному негативному явлению.

Одним из основных способов обеспечения противодействия незаконной миграции является установление мер юридической ответственности за нарушение миграционного законодательства.

Среди административно-правовых мер, направленных на противодействие нелегальной миграции, центральное место занимают меры административной ответственности. Законодательство, устанавливающее административную ответственность за правонарушения в сфере миграции, динамично изменяется последние несколько лет. Это связано с ужесточением санкций административно-правовых

норм и введением новых составов административных правонарушений в сфере миграции.

КоАП РФ содержит специальную главу, закрепляющую составы административных правонарушений в области защиты Государственной границы Российской Федерации и обеспечения режима пребывания иностранных граждан и лиц без гражданства на территории Российской Федерации, включающую по состоянию на 2018 год более 20 составов административных правонарушений.

Объектом административных правонарушений, закрепленных статьей 18, выступает широкий круг миграционных отношений. Родовым объектом выступают следующие общественные отношения, складывающиеся в сфере:

- обеспечения соблюдения пограничного режима при пересечении Государственной границы в различных пунктах пропуска (18.1-18.7, 18.11 КоАП РФ);
- обеспечения режима пребывания (проживания) на территории РФ иностранных граждан и лиц без гражданства (ст. 18.8 КоАП РФ), включая и специальных субъектов (ст. 18.12 КоАП РФ), а также обеспечение соблюдения режима пребывания (проживания) иностранных граждан принимающей стороной (ст. 18.9 КоАП РФ);
- соблюдения режима трудовой миграции (ст. 18.10, 18.15-18.17 КоАП РФ);
- режима соблюдения обязанностей по уведомлению государственных органов о передвижении иностранных граждан по территории РФ, а также осуществлению трудовой деятельности (ст. 18.19, 18.20 КоАП РФ).

Следует отметить, что КоАП РФ достаточно детально регламентирует административную ответственность за нарушение миграционного законодательства не только иностранными гражданами, но и принимающей (приглашающей) стороной, в качестве которой выступают работодатели, заказчики работ (услуг), должностные лица, граждане Российской Федерации, а также иностранные граждане, постоянно проживающие на территории РФ.

Правоприменительная практика деятельности МВД России и других государственных органов по привлечению к административной ответственности в сфере миграции, позволяет остановиться на ряде проблем, возникающих в связи с недостаточным административно-правовым регулированием миграционных отношений.

Во-первых, ряд проблем связан с привлечением к административной ответственности в сфере трудовой миграции. Так, ч. 1 ст. 18.10 и ч. 1 ст. 18.15 КоАП РФ устанавливает административную ответственность за осуществление трудовой деятельности в Российской Федерации иностранным гражданином или лицом без гражданства по профессии (специальности, должности, виду трудовой деятельности), не указанной в разрешении на работу или патенте, если разрешение на работу или патент содержит сведения о профессии (специальности, должности, виде трудовой деятельности), либо привлечение иностранного гражданина или лица без гражданства к трудовой деятельности с таким нарушением.

Норма об указании профессии в патенте не является императивной и решение об этом принимается субъектом РФ, в котором выдается такой патент. В большинстве субъектов РФ при выдаче патента в нем указываются данные о профессии. При применении органами внутренних дел данной нормы возникает проблема установления соответствия вида деятельности, который указан в патенте или разрешении на работу тому виду деятельности, которую на момент выявления административного правонарушения иностранный гражданин осуществляет. Данные опроса иностранных граждан экспертами свидетельствует, что основными видами работ для мужчин являются строительные и ремонтные работы, обслуживание и охрана дома или дачи, оказание различных вспомогательных услуг состоятельным гражданам.

Зачастую сотрудниками полиции сложно разобраться и отличить строительные и ремонтные профессии, что препятствует доказыванию факта совершения административного правонарушения и привлечению к ответственности по данным статьям.

Статья 18.16 КоАП РФ устанавливает ответственность за нарушение правил привлечения иностранных граждан и лиц без гражданства к трудовой деятельности, осуществляемой на торговых объектах (в том числе в торговых комплексах). Статья 18.17 КоАП РФ — ответственность за несоблюдение установленных в соответствии с федеральным законом в отношении иностранных граждан, лиц без гражданства и иностранных организаций ограничений на осуществление отдельных видов деятельности. В соответствии с Постановлением Правительства РФ от 04.12.2017 № 1467 «Об установлении на 2018 год допустимой доли иностранных работников, используемых хозяйствующими субъектами, осуществляющими на территории Российской Федерации отдельные виды экономической деятельности» хозяйствующим субъектам запрещено привлечение к трудовой деятельности иностранных граждан на розничных рынках.

Проблемным вопросом является определение понятие торгового объекта в целях квалификации административного правонарушения по данным статьям.

В связи с тем, что в настоящее время понятие торгового объекта законодателем четко не определено, приведем следующие определения данного понятия в соответствии с федеральными законами Российской Федерации.

Так, согласно пункту 4 статьи 2 Федерального закона от 28 декабря 2009 г. № 381-ФЗ «Об основах государственного регулирования торговой деятельности в Российской Федерации» торговый объект — здание или часть здания, строение или часть строения, сооружение или часть сооружения, специально оснащенные оборудованием, предназначенным и используемым для выкладки, демонстрации товаров, обслуживания покупателей и проведения денежных расчетов с покупателями при продаже товаров². Вместе с тем в соответствии с пунктом 2 статьи 3 Федерального закона от 30 декабря 2006 г. № 271-ФЗ «О розничных рынках и о внесении изменений в Трудовой кодекс Российской Федерации» имущественный комплекс, предназначенный для осуществления деятельности по продаже товаров (вы-

полнению работ, оказанию услуг) на основе свободно определяемых непосредственно при заключении договоров розничной купли-продажи и договоров бытового подряда цен и имеющих в своем составе торговые места (рынок), также относится к понятию торгового объекта³.

На первый взгляд вышеописанные определения тождественны, однако Кодекс Российской Федерации об административных правонарушениях квалифицирует совершение административных правонарушений на территории таких объектов в соответствии со статьями 18.16 и 18.17 КоАП. Отсутствие прямого указания на такой объект вызывает ряд сложностей при осуществлении контрольно-надзорных мероприятий. В ходе выездных проверок, как правило, не представляется возможным определить статус объекта торговли в соответствии с указанными выше законами ввиду отсутствия или намеренного сокрытия на момент проверки каких-либо правоустанавливающих документов. Следовательно, при осуществлении контрольно-надзорных функций возникает сложность в определении квалификации правонарушения: или квалифицировать по статье 18.17 (рынок, при наличии разрешения органов исполнительной власти субъекта на организацию рынка); или — по статье 18.16 (торговый объект с обязательным наличием управляющей компании). Обращаем ваше внимание на то, что даже с учетом федеральных законов, анализ которых проведен, в практике известны случаи допуска иностранных граждан на объекты, не являющиеся торговыми, но имеющие ряд признаков, сходных с указанными объектами.

Как правило, на крупном торговом объекте имеется собственник, который прямо не указан в качестве субъекта в статье 18.16 КоАП РФ, управляющая компания, арендатор и субарендатор, а некоторые объекты, напротив, не имеют управляющей компании, есть только собственник и арендатор. Следовательно, в дальнейшем возможно возникновение противоречий, связанных с определением субъекта правонарушения. Сложившаяся ситуация требует введения в КоАП РФ понятия торгового объекта (торгового комплекса), отличного от понятия, используемого исключительно в целях статьи 18.16 КоАП РФ. Вместе с тем имеют место вопросы, неурегулированные законодателем в части квалификации правонарушений. Сложность определения субъектов административных правонарушений в данном случае вызывает ряд вопросов:

1. Возможно ли составить протокол по части 2 статьи 18.16 КоАП РФ на управляющую компанию?

2. Возможно ли составить протокол по статье 18.17 КоАП РФ на иностранного гражданина и арендатора?

3. Возможно ли составить протокол по части 2 статьи 18.16 КоАП РФ на управляющую компанию, которая организует деятельность рынка, в то время как разрешение на его организацию получал собственник земельного участка.

Совершенствование правоприменительной практики по привлечению к административной ответственности в сфере миграции связано с законодательным уточнением диспозиций ст. 18.16 и ст. 18.17 КоАП РФ.

Следующей проблемой реализации административной ответственности за нарушения миграционного законодательства являются высокие суммы штрафов и низкая платежеспособность граждан. Увеличение сумм штрафов привели к снижению их взыскаемости, и в связи с этим, и снижению эффективности такого вида административного наказания.

Можно предложить следующие меры, направленные на совершенствование механизма реализации административного наказания:

- возложить обязанность выплаты административного штрафа на соответствующие органы того государства, гражданин которого подвергается данной мере ответственности по российскому административному законодательству, путем разработки и принятия межправительственных соглашений между РФ и иностранными государствами;

- возможность возложения обязанности по выплате административного штрафа на приглашающую сторону (физическое или юридическое лицо) в случае их установления;

- установление правила о возможности уплаты административного штрафа в размере половины суммы наложенного административного штрафа следует распространить на составы административных правонарушений в сфере миграции;

- возможность применения в санкциях составов административных правонарушений в сфере миграции альтернативной меры административной ответственности - обязательных работ.

Проблемным вопросом является и применение такого вида административного наказания в сфере миграции как административное выдворение иностранных граждан и лиц без гражданства за пределы РФ.

Институт административного выдворения иностранных граждан и лиц без гражданства за пределы Российской Федерации урегулирован следующими законодательными актами: Конституцией России; КоАП РФ; Федеральным законом «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации»; Федеральным законом «О порядке выезда из Российской Федерации и въезда в Российскую Федерацию», а также иными нормативными правовыми актами в указанной сфере. Следует согласиться с Н.Г. Салищевой, которая анализируя применение мер административной ответственности в виде административного выдворения, справедливо отмечает, что «... федеральным законом «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации» определяются полномочия судьи на дачу санкций на принудительное содержание лица, в отношении которого вынесено постановление об административном выдворении до исполнения данного наказания, но не указан срок такого содержания. Это должно быть предметом регулирования КоАП РФ...»⁴. Так, непонятно, зачем в ст. 34 федерального закона «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации» определен порядок административного выдворения иностранного гражданина за пределы Российской Федерации, если в ст. 32.10 КоАП РФ установлен порядок исполнения постановления об административном выдворении иностранных граждан или лиц без гражданства за пределы Российской Федерации, что, по существу, одно и то

же. В связи с этим порядок применения административного выдворения иностранных граждан и лиц без гражданства за пределы Российской Федерации должен быть урегулирован исключительно нормами КоАП РФ, а не федерального закона «О правовом положении иностранных граждан в Российской Федерации».

Правоприменительная практика показывает, что административное выдворение как вид административного наказания применяется довольно часто.

Данный вид административного наказания назначается судьей за административные правонарушения, которые совершаются иностранными гражданами и лицами без гражданства. Административное выдворение возможно в двух формах: это добровольный выезд иностранного гражданина или лиц без гражданства за пределы РФ, контроль за которым осуществляется органами внутренних дел, а также принудительное перемещение через Государственную границу РФ (исполняется судебными приставами).

Признак повторности совершения административного правонарушения, установленный в отдельных составах главы 18 КоАП, позволяет разграничить указанные формы административного выдворения. Так как в случае повторного совершения правонарушения в сфере миграции применяется принудительная форма выдворения.

Данный вид административного наказания является достаточно строгим по той причине, что его действие как административного наказания (обязательный выезд в добровольном или принудительном порядке), усиливается нормами миграционного законодательства, которое в случае применения административного выдворения ограничивает последующий въезд такого иностранного гражданина на пять лет, а в случае повторного применения процедуры административного выдворения в течение 10 лет.

Следует отметить, что недостатком указанного административного наказания является неопределенность статуса иностранных граждан и лиц без гражданства. Заметим, что иностранные граждане, находящиеся на территории России, в соответствии с миграционным законодательством, делятся на три категории: временно пребывающие, временно проживающие и постоянно проживающие. Думается, что вряд ли целесообразно выдворение иностранного гражданина, постоянно проживающего на территории России, за административное правонарушение. В этих случаях могут быть вполне применены другие меры административной ответственности. Считаем возможным в целях оптимизации регулирования указанной сферы общественных отношений конкретизировать ч. 2 и 3 ст. 3.10 КоАП РФ, внося в них соответствующие дополнения, установив возможность применения данного вида наказания только к временно пребывающим и временно проживающим иностранным гражданам.

Данное уточнение круга субъектов, подпадающих под административное выдворение, позволит повысить эффективность разрешения правовых споров с участием таких специальных субъектов, как иностранные граждане и лица без гражданства, особенно постоянно проживающие в России.

Таким образом, представляется необходимым дальнейшее совершенствование административного законодательства в сфере режима охраны государственной границы и режима пребывания иностранных граждан и лиц без гражданства на территории Российской Федерации. При этом эффективность регулирования миграционных отношений и борьбы с правонарушениями зависит не только от количества и качества правовых норм, но и главным образом от качества правоприменительной деятельности, а, следовательно, от знания действующего законодательства, умения его анализировать и обобщать опыт применения.

-
- ¹ О Стратегии национальной безопасности Российской Федерации: Указ Президента РФ от 31.12.2015 № 683 // www.pravo.gov.ru.
 - ² Об основах государственного регулирования торговой деятельности в Российской Федерации: Федеральный закон от 28.12.2009 № 381-ФЗ (в ред. от 29.07.2018) // Собрание законодательства РФ. — 2010. — № 1. — Ст. 2; 2018. — № 31. — Ст. 4861.
 - ³ О розничных рынках и о внесении изменений в Трудовой кодекс Российской Федерации: Федеральный закон от 30.12.2006 № 271-ФЗ (в ред. от 31.12.2014) // Собрание законодательства РФ. — 2007. — № 1 (1 ч.). — Ст. 34; 2015. — № 1 (часть I). — Ст. 38.
 - ⁴ *Салищева Н.Г.* Административная ответственность: вопросы теории и практик. / Отв. ред. д.ю.н., проф. Н.Ю. Хаманева. — М., 2004. С. 11.

АННОТАЦИЯ

В статье проводится анализ проблем, возникающих в правоприменительной практике государственных органов при привлечении к административной ответственности в сфере миграции, сформулированы предложения по совершенствованию административного законодательства.

ТҮЙІН

Мақалада көші-қон саласындағы әкімшілік жауапкершілікке тарту кезінде мемлекеттік органдардың құқық қолдану тәжірибесінде туындайтын проблемаларға талдау жүргізіледі, әкімшілік заңнаманы жетілдіру жөнінде ұсыныстар тұжырымдалған.

ANNOTATION

The article analyzes the problems arising in the law enforcement practice of state bodies in bringing to administrative responsibility in the field of migration, and formulates proposals to improve the administrative legislation

Рыбалка Е.А. — профессор кафедры гражданско-правовых дисциплин Ростовского юридического института МВД России, доктор философских наук, профессор

УДК 657

РЕФОРМА АУДИТА В РОССИИ РЕСЕЙДЕГІ АУДИТ РЕФОРМАСЫ AUDIT REFORM IN RUSSIA

Ключевые слова: аудит, аудиторская деятельность, качество аудита, правовое обеспечение аудита, реформирование аудита.

Түйінді сөздер: аудит, аудиторлық қызмет, аудит сапасы аудитті құқықтық қамтамасыз ету, аудитті реформалау.

Key words: audit, audit activity, audit quality, legal support for audit, the audit reforming.

Усложнение мирохозяйственных связей ведет к изменению большинства видов человеческой деятельности, не исключение – аудит, на развитие которого оказывают значительное влияние глобализация, технологические прорывы и т.п. Аудит известен несколько тысяч лет: существуют документальные свидетельства ведения контрольных функций в древнем Китае, древнем Египте и др., с XIX в. аудит закрепляется нормативными актами сначала в Англии, а впоследствии в других странах. Одной из основных причин законодательного урегулирования аудита стало отделение управления собственностью от самой собственности и необходимость защиты прав инвесторов, не осуществляющих непосредственное управление в зарождающихся акционерных обществах.

Контрольная деятельность в России известна несколько столетий, современный этап, как правило, отсчитывают с 1997 года, когда была учреждена аудиторская организация – «ИНАУДИТ». Аудиторская деятельность является элементом рыночной экономики, поэтому значительный импульс развитию был дан расширением рыночных отношений. Среди положительных факторов, свидетельствующих об активном развитии аудита в России, с 1997 по 2008 год выделим следующие:

- формирование нормативно-правовой базы, принятие законов, регламентирующих аудиторскую деятельность, разработка стандартов аудита и др.;
- формирование инфраструктуры аудиторской деятельности;
- разработка методических материалов по проведению аудиторских проверок, сопутствующих и прочих услуг;
- введение отдельных учебных дисциплин по аудиту в программах средних и высших учебных заведений;
- создание сети учебно-методических центров по подготовке и повышению квалификации аудиторов;
- формирования системы контроля качества аудиторов и аудиторских организаций, нормативно-правовое закрепление ответственности и др.

Несмотря на очевидный прогресс в становлении аудиторской профессии к 2008 году наметились сбои и определенные сложности в реализации аудиторской

деятельности, основной сложностью признано заниженное качество аудиторских услуг от ожиданий пользователей этих услуг и не полное соответствие российских требований Международным стандартам аудита (МСА), что затрудняло формирование единого рынка аудиторских услуг. Одним из путей решения проблем является совершенствование нормативно-правового регулирования аудита, на что и был направлен федеральный закон «Об аудиторской деятельности» № 307-ФЗ от 30 декабря 2008 г. с дополнениями и изменениями, действующий по настоящее время и непосредственное действие МСА в России. Обратим внимание, что вопросы реформирования аудита выходят за рамки национальных проблем, особенно в эпоху глобализации, так как транснациональные компании ведут деятельность в юрисдикции разных стран, к тому же интерес пользователей финансовой отчетности смещается от оценки исторической стоимости к оценке будущих рисков. Пользователи отчетности и финансовой информации внешнего рынка предъявляют повышение требования к качеству информации для принятия решений.

Примером реформирования законодательства в области аудита разных стран и одновременно его синхронизации являются: Директива 2006/43/ЕК Европейского Парламента и Совета от 17 мая 2006 года по обязательному аудиту годовой и консолидированной отчетности¹, Регламент (ЕС) № 537/2014 об особых требованиях к обязательному аудиту субъектов общественного интереса и др.²

Закон № 307-ФЗ содержит положительные новации, но ряд его норм свидетельствуют о несовершенстве концептуальных подходов. Закон действует в России почти десять лет, но критические замечания, высказанные рядом авторов сразу после его принятия, не устранены до сих пор. В таблице 1 систематизированы существенные замечания к содержанию закона, сформулированные рядом авторов в 2009 году, действующие по настоящее время и по мнению авторов, оказывающих негативное влияние на аудит в России.

В таблице 1 обобщены не все затруднительные и спорные вопросы, содержащиеся в законе, а только те, которые до настоящего времени не нашли своего решения.

Несомненно, к положительным факторам следует отнести произошедшую синхронизацию отечественных и международных правил (стандартов) аудита. Нормы, содержащиеся в МСА, являются по своей сути обобщением передового опыта лучших аудиторских организаций, непосредственная работа отечественных аудиторов по этим нормам способствует его распространению и одновременно повышению квалификации отечественных аудиторов. Глобализация рынков труда позволит российским аудиторам работать за рубежом (при отсутствии запретов на такую деятельность для иностранных граждан). Параллельно возникли предпосылки для работы иностранных аудиторов в России.

К отрицательным факторам следует отнести ограничение российского суверенитета в федеральном законодательстве. Отсутствуют механизмы, обеспечивающие развитие отечественного аудита в областях, имеющих значительные отличия от зарубежной практики, например, в жилищно-коммунальной сфере, компании

которой однозначно не будут участвовать в работе международных рынков капитала в ближайшем будущем.

Таблица 1 – Обзор критических замечаний к закону «Об аудиторской деятельности» № 307-ФЗ³

Область негативного влияния	Содержание замечаний
Дополнительные административные барьеры для входа в профессию	Обязательная работа в аудиторской организации только по трудовому договору; двойная обязанность уплаты членских взносов, как организациями, так и аудиторами и др.
Дополнительные профессиональные риски аудиторов	Риск утраты статуса аудитора (как минимум временно) при ликвидации саморегулируемой организации (СРО) или ее исключения из государственного реестра по инициативе регулирующего органа. В период рассмотрения документов при переходе из одной СРО в другую аудитор (аудиторская организация) не вправе осуществлять аудиторскую деятельность
Нарушение прав собственности	Наследовать долю в уставном капитале (акции) полагающиеся аудитору в определенных случаях, может только аудитор. В противном случае аудиторская организация не сможет выполнить требование о 51% доли уставного капитала, принадлежащей аудиторам.
Ограничение аудиторов в выборе формы своей имущественной ответственности	В противовес СРО в иных отраслях единственной формой обеспечения дополнительной имущественной ответственности узаконен компенсационный фонд. Отсутствие экономических расчетов обоснования выбора компенсационного фонда как формы обеспечения имущественной ответственности делает данную норму закона непрозрачной и спорной.
Установление критериев численности к саморегулируемым организациям	Снижает авторитет среди СРО, ведет к необоснованным реорганизациям СРО

Аудиторское заключение по результатам проверки организаций жилищно-коммунальной сферы в форме классического аудита не будет полезно основным потребителям услуг этих организаций, что сделает аудиторские проверки ненужной административной обязанностью и неэффективными затратами организаций. Потенциальная информация о деятельности этих организаций очень интересна пользователям отчетности. Поэтому поиск возможностей сочетания потребностей российских пользователей и действующих Международных стандартов аудита является важной задачей регулятора аудита. Проблема соотношения норм международных и отечественных норм права не является присущей только аудиторской деятельности, она присутствует во всех сферах контроля и иных отраслях.

Таким образом, последствия от использования МСА несут как положительный, так и отрицательный эффект. В настоящее время положительный эффект (в т.ч. и повышение доступа к финансовым ресурсам на зарубежных площадках для российских компаний) нивелируется регулярно вводимыми санкциями, прежде всего, со стороны США и стран Евросоюза. Информационная безопасность отечественных компаний может снизиться от иных новаций, вносимых проектом федерального закона «О внесении изменений в Федеральный закон «Об аудиторской деятельности».

Рассмотрим влияние существенных изменений проекта закона не оказывающих положительного влияния на качество аудиторских услуг и систематизируем их в таблице 2.

Таблица 2 – Влияние изменений проекта закона «О внесении изменений в Федеральный закон «Об аудиторской деятельности»

Проект изменений	Комментарий
Передача нормативной и надзорной функций аудита Центральному банку России	Возникновение конфликта интересов, так как ЦБ РФ сам подлежит обязательному аудиту. Нарушается принцип независимости аудиторов. ЦБ РФ не соответствует требованиям, предъявляемым к аудиторам международными правилами к органу, уполномоченному на проведение общественного надзора и внешнего контроля качества.
Снижение требований (критериев) к организациям, подлежащим обязательному аудиту	Снижение защищенности интересов юридических и физических лиц, например, участников обществ с ограниченной ответственностью; в целом возрастает риск недостоверной информации, содержащейся в финансовой отчетности, что окажет нега-

	<p>тивное влияние на достоверность экономической информации отдельных корпораций и целых секторов экономики.</p> <p>Рост рисков, прежде всего кредитных, невозврата денежных средств и т.п.</p>
<p>Увеличение числа аудиторов в аудиторской организации до 12, принятых на работу по основному месту</p>	<p>Ограничение конституционных прав аудиторов на свободный труд. Выход из профессии части квалифицированных аудиторов из организаций, находящихся в регионах, сокращение не только числа, но и доли российских аудиторских компаний. Ощутимые потери понесут аудиторские организации, принадлежащие к сектору малого бизнеса.</p>

Несоответствие Центрального банка РФ требованиям Европейского союза в качестве органа, осуществляющего внешний контроль качества, приведет к невозможности участия российских аудиторов в осуществлении обязательных аудиторских проверок в государствах ЕС и полностью нивелирует положительный фактор международного сотрудничества, отмеченный в качестве такого в начале данной статьи. Данный вывод сделан на основании анализа положений параграфа 6, установленных Директивой 2006/43/ЕС по обязательному аудиту отчетности.

Реализация на практике рассмотренных направлений реформирования законодательства в сфере аудита может привести к значительной монополизации рынка, что следует рассматривать, как негативный фактор, сужению рынка аудиторских услуг. Российский рынок аудита характеризуется следующими показателями: по данным Министерства финансов на 1 января 2017 году более восемьдесят шесть процентов выручки получили десять процентов аудиторских компаний. Из этих восьмидесяти шести процентов выручки почти половина (сорок шесть процентов) составляет выручка компаний, входящих в «большую четверку»⁴.

Можно сказать, что определенные нормы закона входят в противоречие с целями, изменений декларируемыми в пояснительной записке к проекту закона⁵. Проект федерального закона «О внесении изменений в Федеральный закон «Об аудиторской деятельности» в качестве цели реформирования аудита определяет повышение качества регламентации «за счет внедрения федеральной информационной системы регулирования аудиторской деятельности».

В Российской Федерации аудиторские организации в большинстве случаев создаются в форме обществ с ограниченной ответственностью, что соответствует законодательству, но создает ряд сложностей в реализации прав собственности гражданами, не являющимися аудиторами, но имеющих права наследования и др. Полагаем, следует рассмотреть возможность создания аудиторских организаций в форме полных товариществ. В соответствии со статьей 69 Гражданского кодекса РФ «Полным признается товарищество, участники которого (полные товарищи) в

соответствии с заключенным между ними договором занимаются предпринимательской деятельностью от имени товарищества и несут ответственность по его обязательствам принадлежащим им имуществом». Такая форма организации компании предполагает, что каждый из полных товарищей соответствует предъявляемым требованиям к занятию аудиторской деятельности, повышает личную ответственность аудитора за выданное аудиторское заключение. Полное товарищество позволяет объединить аудиторов в качестве «партнеров», что предполагает объединение учредителей-профессионалов, обладающих всеми необходимыми атрибутами аудиторской профессии. Как отмечает Авдеев Ю.Б. при такой организационно-правовой форме деятельности аудиторы будут «с особой осмотрительностью относиться к выдаваемым заключениям».

Таким образом, реализация сделанных в статье предложений позволит:

- устранить ряд правовых коллизий в регулировании аудиторской деятельности;
- устранить существующие противоречия в реализации реформ;
- сблизить требования к органу, осуществляющему контроль качества аудита в России, с аналогичными органами в зарубежных странах и таким образом устранить препятствия при осуществлении профессиональной деятельности аудиторами разных стран вне юрисдикции выдачи квалификационных аттестатов;
- в конечном счете, повысить качество аудита.

¹ <http://eur.lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1404988945187&uri=CELEX:02006L0043>.

² eur.lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1404990348987&uri=CELEX:32014R0537.

³ **Лабынцев Н.Т., Кузнецова Л.Н., Поролло Е.В.** Проблемы законодательного регулирования аудиторской деятельности // Аудит и финансовый анализ. — 2009. — № 3. — С. 213-218.

⁴ **Рыбалка Е.А., Кузнецова Л.Н.** Обеспечение экономической безопасности государства в условиях реформирования аудита // Правовые вопросы обеспечения безопасности государства в условиях информатизации общества: Сб. научных статей Всероссийской науч.-практ.конф. (06 апреля 2018 г.) — М., 2018.

⁵ Официальный сайт саморегулируемой организации аудиторов Ассоциация «Содружество» <http://auditor-sro.org/activity/discusslow/>.

АННОТАЦИЯ

Глобализация экономики, объединение стран в различные экономические союзы предъявляют дополнительные требования к формированию законодательной базы, обеспечивающей функционирование аудита, как направления финансового контроля. Быстрые изменения в бизнесе предполагают необходимость реформирования аудита.

В статье рассмотрены определенные сложности вхождения российского аудита в мировой рынок аудиторских услуг. С позиций практического применения проанализированы положения закона от 30 декабря 2008 г. №307-ФЗ «Об аудиторской деятельности» и предлагаемые изменения к нему. Анализируются возникшие

трудности при реализации положений закона, в т.ч. прав собственности учредителями аудиторских организаций, снижение защиты прав собственности учредителей (участников) юридических лиц, не участвующих в управлении созданных ими компаний. Обобщены существующие противоречия нормативно-правового регулирования аудита и предложены меры, направленные на повышение качества аудиторской деятельности.

ТҮЙІН

Экономиканың жаһандануы, елдердің түрлі экономикалық Одақтарға бірігуі қаржылық бақылаудың бағыты ретінде аудиттің жұмыс істеуін қамтамасыз ететін заңнамалық базаны қалыптастыруға қосымша талаптар қояды. Бизнес саласындағы жедел өзгерістер аудитті қайта қалыптастыру қажеттілігін болжайды.

Мақалада ресейлік аудиттің әлемдік аудиторлық қызмет нарығына кіруінің белгілі бір қиындықтары қарастырылған. Практикалық қолдану тұрғысынан «Аудиторлық қызмет туралы» 2008 жылғы 30 желтоқсандағы №307-ФЗ Заңның ережелері мен оған ұсынылатын өзгерістер талданды. Заң ережелерін, оның ішінде аудиторлық ұйымдар құрылтайшыларының өз құқықтарын іске асыру кезінде туындаған қиындықтар, өздері құрған компанияларды басқаруға қатыспайтын заңды тұлғалар құрылтайшыларының (қатысушыларының) өз құқықтарын қорғауды төмендету талданады. Аудитті нормативтік-құқықтық реттеудің бар қайшылықтары жинақталып, аудиторлық қызметтің сапасын арттыруға бағытталған шаралар ұсынылды.

ANNOTATION

Globalization of the economy, the Association of countries in various economic unions presents additional requirements for the formation of the legal framework that ensures the functioning of the audit as a direction of financial control. Rapid changes in business suggest the need for audit reform.

The article deals with certain difficulties of Russian audit entering the world market of audit services. From the standpoint of practical application, the provisions of the law of 30 December 2008 №307-FZ "on auditing" and the proposed changes to it are analyzed. The article analyzes the difficulties encountered in the implementation of the provisions of the law, including property rights of the founders of audit organizations, reducing the protection of property rights of the founders (participants) of legal entities not involved in the management of companies created by them. The existing contradictions of the regulatory and legal regulation of audit are summarized and the measures aimed at improving the quality of audit activities are proposed.

Сағынтаева А.А. — старший преподаватель-методист факультета повышения и дополнительного образования Актюбинского юридического института МВД Республики Казахстан им. М.Букенбаева, майор полиции;

Смагулова Ш.У. — преподаватель кафедры общеобразовательных дисциплин Актюбинского юридического института МВД Республики Казахстан, старший лейтенант полиции

УДК 343

**ПРОБЛЕМЫ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ ОСМОТРОВ В УСЛОВИЯХ
ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ ПРОИСШЕСТВИЙ
НА ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОМ ТРАНСПОРТЕ**

**ТЕМІР ЖОЛ КӨЛПІНДЕ ОРЫН АЛҒАН ТӨТЕНШЕ ЖАҒДАЙЛАРДА
ҚАРАП-ТЕКСЕРУ ЖҮРГІЗУ КЕЗІНДЕГІ ПРОБЛЕМАЛАР**

**PROBLEMS IN CONDUCTING EXAMINATIONS IN
CONDITIONS OF EXTRAORDINARY EVENTS
IN RAILWAY TRANSPORT**

***Ключевые слова:** осмотр места происшествия, железнодорожный транспорт, следы, вещественные доказательства, крушение, столкновение подвижного состава, локомотив, вагон, фиксация результатов осмотра, протокол.*

***Түйінді сөздер:** оқиға орнын қарау, темір жол көлігі, іздер, заттай дәлелдемелер, апат, жылжымалы құрамның соқтығысуы, локомотив, вагон, тексеру нәтижелерін бекіту, хаттама.*

***Keywords:** crime scene investigation, railway transport, traces, material evidence, crash, collision of railway equipment, locomotive, wagon, inspection report fixation, protocol.*

Осмотр места происшествия при крушениях на железнодорожном транспорте является одним из самых важнейших следственных действий, от качества проведения которого зависит успех всего дальнейшего досудебного расследования уголовного правонарушения, зарегистрированного в Едином реестре досудебных расследований.

Осмотр места происшествия по данной категории дел представляет определенную сложность в досудебном расследовании, так как требует специальных познаний работы на железнодорожном транспорте. В настоящее время существует ряд проблем, связанных с проведением осмотров при крушениях на железнодорожном транспорте.

В качестве основных из них можно назвать:

- недостаточную эффективность применяемых приемов и методов по обнаружению, фиксации и изъятию доказательственной информации;
- незначительный опыт работы сотрудников правоохранительных органов (или его полное отсутствие) по проведению осмотра мест происшествий;

- отсутствие четкой подготовки личного состава правоохранительных органов к действиям в условиях чрезвычайных происшествий на железнодорожном транспорте;

- недостаточное оснащение необходимыми криминалистическими средствами обнаружения, фиксации и изъятия доказательственной информации по обнаружению, фиксации и изъятию доказательственной информации.

С этой целью, есть необходимость полного раскрытия представлений о деятельности служб транспорта и первичных документах, составляемых ими в процессе работы, которые необходимы следователю и другим работникам, участвующим при осмотре места происшествия, связанного с нарушением правил безопасности движения поездов.

Своевременное проведение осмотра позволяет получить необходимые сведения об организации движения поездов, о технических причинах и механизмах происшествия, выявить следы и вещественные доказательства, исключить возможность внесения умышленных изменений в обстановку со стороны заинтересованных лиц.

Подлежащие осмотру следы и вещественные доказательства, как правило, располагаются на одной линии — на железнодорожных путях или в непосредственной близости от них. В силу этого осмотр носит линейный характер, что дает возможность определить с учетом характера происшествия, какие участки, объекты и в какой последовательности нужно осматривать. Особенностью линейного характера осмотра является обширность осматриваемой территории, потому как некоторые объекты (устройства сигнализации, автоблокировки, элементы верхнего строения пути), из-за которых могло произойти крушение, могут находиться далеко от места происшествия.

Первоначальному осмотру подлежат:

а) приборы управления, сигнализации и скоростимеры на локомотиве поезда, потерпевшего крушение для того, чтобы установить принимались ли машинистом меры к остановке поезда;

б) тормозные колодки выборочно на вагонах и локомотиве для определения температуры и разрешения в связи с этим вопроса о применении торможения и исправности тормозов;

в) стоп-краны и концевые краны вагонов и локомотива для выяснения, были ли включены автотормоза и применялись ли стоп-краны;

г) участки пути, на которых к моменту осмотра ведутся восстановительные работы, изменяющие обстановку, если есть основания опасаться, что изменение этой обстановки может отрицательно повлиять на полноту расследования¹.

Направление и последовательность осмотра места происшествия зависят от характера крушения и в первую очередь от того, произошло ли крушение из-за схода поезда с рельсов или из-за столкновения поездов.

Если крушение произошло вследствие столкновения поездов, то осмотру подвергаются, прежде всего, постоянные сигналы (светофоры, семафоры) и другие устройства сигнализации, централизации и блокировки, приборы управления на

локомотивах, автотормозная магистраль поезда. Если же крушение произошло из-за схода поезда с рельсов, то тщательному осмотру подлежат путевые устройства и подвижный состав, особенно стрелочные переводы, крестовины, бандажи колес локомотива, ободы колес вагонов, первых сошедших с рельсов, а также их конструктивные размеры, устанавливаемые правилами технической эксплуатации².

Рассмотрим особенности осмотра места происшествия при столкновениях подвижного состава:

1. Осмотр подвижного состава начинается с осмотра состояния органов управления и приборов в кабинах локомотивов, по возможности необходимо выявить криминалистические следы, описать и сфотографировать:

а) положение рукояток контроллера машиниста, с помощью которого осуществляется управление движением;

б) положение главной рукоятки (пуск и скорость движения, выключение, двигателей, рукоятки реверса: вперед, назад и рукоятей электротормоза (у электровагонов и электропоездов));

в) состояние осветительных приборов (снаряжены ли лампами, включены или нет).

г) с помощью специалиста установить состояние аппаратуры автоматической локомотивной сигнализации, автостопа, т.е. целостность локомотивного светофора, скоростемера, наличие ключа в автостопе.

При внешнем осмотре локомотива и вагонов столкнувшихся поездов необходимо обратить внимание на состояние тормозного оборудования: концевые краны закрыты, открыты, целостность резиновых рукавов и рычажных передач, положение тормозных колодок и их температуру (если осмотр производится вскоре после крушения).

2. Осмотр устройств сигнализации, централизации и блокировки (СЦБ).

Обязательно необходимо участие специалиста. При осмотре устанавливается:

а) исправность и состояние пломб устройств сигнализации, централизации и блокировки;

б) положение, состояние и видимость путевых сигналов; наличие посторонних предметов на рельсах, ржавчины, шлака, песка, вызывающих нарушение работы устройств СЦБ.

К основным способам результатов фиксации относится:

Основные способы фиксации:

1. Фотографирование и видеосъемка места происшествия.

а) при ориентирующей фотосъемке необходимо запечатлеть не только место крушения, где находится потерпевший крушение или аварию подвижной состав, но и прилегающие к нему участки;

б) при обзорном фотографировании на фотоснимках следует зафиксировать расположение подвижного состава, вагонов, сошедших с рельсов, упавших, разбитых и оставшихся на рельсах, а в случае значительной протяженности места происшествия фотографирование может производиться панорамным способом;

в) при узловой фотосъемке необходимо отобразить отдельные предметы на

месте происшествия или отдельные участки его территории, которые могут представлять собой интерес с криминалистической точки зрения (кабина локомотива со всеми приборами управления и сигнализации, звенья поврежденных рельсов и шпал, участки железнодорожного полотна, стрелки с прилегающей территорией, колесные пары и другие узлы и механизмы подвижного состава, отдельные локомотивы и вагоны, разбросанные грузы; разрушенные искусственные сооружения и т.п.);

г) при детальной съемке фиксируются в крупном масштабе следы, мелкие предметы и детали железнодорожных устройств, которые могут иметь значение для выяснения причин крушения и явиться вещественными доказательствами. Фотографирование производится по правилам масштабной съемки.

На видеосъемку следует запечатлеть обстановку места происшествия вместе с прилегающими участками дороги, соседними сооружениями, зданиями, светочорами, стрелками. Далее нужно в более крупном плане показать такие узловы пункты, как участки дороги с повреждениями, вагоны, локомотивы, их повреждения. Затем зафиксировать следы торможения на рельсах, бандажах и ободах колес, отдельные узлы и детали железнодорожного пути и подвижного состава, приборы в кабине локомотива и их показания, которые могут иметь значение для расследования дела.

2. Составление планов и схем.

Наряду с фотографированием используют схематическую зарисовку. На схеме могут быть выделены характерные детали и объекты.

3. Составление подробного протокола осмотра.

В протоколе осмотра места происшествия необходимо указать месторасположение объекта осмотра, следов, их общее количество и взаиморасположение, высоту от поверхности грунта; вид следов (объемный след или линейный след и т.п.), их форму (как общую всего следа, так и форму отдельных участков); размеры (длина, ширина, глубина и т.д.), где и когда производилась фото-видео съемка, при каком освещении и видимости, с помощью какого фотоаппарата и видеокамеры. Отметить применение других криминалистических средств и техники, описать, что было изъято.

В настоящей статье был рассмотрен лишь один вид осмотра места происшествия при крушениях на железнодорожном транспорте, однако уже на основании вышесказанного, можно сделать вывод, что данному виду осмотра места происшествия присущи определенные особенности. Тем не менее в ряде случаев, эта специфика не находит должного внимания со стороны правоохранительных органов или носит формальный характер, что в конечном итоге создает предпосылки к потерям доказательственной информации. Во многом, это обусловлено в определенной мере отсутствием должной подготовленности лиц, участвующих в осмотрах мест происшествий, а также недостаточными знаниями особенностей расследования данной категории дел.

На наш взгляд, успешное решение обозначенной проблемы возможно лишь при условии четкого уяснения комплекса особенностей осмотра мест происшествия при крушениях на железнодорожном транспорте субъектами, участвующими в производстве подобных следственных действий.

Во многом это может быть достигнуто путем изучения и включения определенных элементов комплекса особенностей осмотра места происшествия при крушениях на железнодорожном транспорте в систему подготовки сотрудников правоохранительных органов к действиям в указанных обстоятельствах, с созданием в дальнейшем предпосылок к быстрой адаптации в реальной ситуации.

¹ *Дворкина А.И.* Осмотр места происшествия: Практик. пос. — М.: Юрист, 2005.

² *Морозова В.А.* Методика расследования происшествий на железнодорожном и авиатранспорте — М.: ИНФРА, 2005.

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются актуальные вопросы, а также проблемы, возникающие в ходе проведения осмотра места происшествия по данной категории, что представляет определенную сложность в досудебном расследовании, так как требует специальных познаний работы на железнодорожном транспорте.

ТҮЙІН

Бұл мақалада ағымдағы мәселелер, сондай-ақ осы санаттағы жазатайым оқиға болған жерді тексеру кезінде туындайтын мәселелер талқыланады, бұл сотқа дейінгі тергеп-тексерудің белгілі бір күрделілігін тудырады, өйткені ол теміржол көлігіндегі жұмыс туралы арнайы білімді талап етеді.

ANNOTATION

This article deals with topical issues and problems arising during the inspection of the scene in this category, which is a certain difficulty in the pre-trial investigation, as it requires special knowledge of the railway transport.

СОДЕРЖАНИЕ — МАЗМҰНЫ — CONTENT

Ж.Ж. Ақсақова

Қазіргі Қазақстандағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл шаралары туралы

О мерах по противодействию коррупции в современном Казахстане

About anti-corruption measures in modern Kazakhstan 3

Антонова Л.Б.

К вопросу о необходимости совершенствования административно-правовых санкций

Әкімшілік-құқықтық санкцияларды жетілдіру қажеттілігі мәселесі туралы

To the question about the need to improve legal and administrative sanctions 7

Қ.А. Бүркітбаев

WEB интерфейс ақпараттық жүйе

Информационные системы WEB интерфейс

Information system WEB interface 13

Жукаева Ж.А.

Рекомендации по психокоррекции суицидального поведения

Суицидтік іс-әрекеттің психокоррекциясы жөнінде нұсқаулар

Recommendations on the psychocorrection of suicidal behavior 20

А.Т. Жұмабаева

Қазақстан Республикасы ІІМ-нің ведомстволық оқу орындарындағы білім беруді дамытудың жаңа мүмкіндіктері

Новые возможности развития образования в ведомственных учебных заведениях МВД Республики Казахстан

New opportunities for education development in departmental educational institutions of the Ministry of internal Affairs of the Republic of Kazakhstan 26

М.О. Избасов

«Адами капитал — жаңғырудың негізі» жолдауы жолында білім берудің жаңа сапасы

За строкой Послания: «Человеческий капитал – основа модернизации» Новое качество образования

By line of the message: «Human capital – the basis of modernization» new quality of education 30

С.А. Мендыбаева

Халық тағылымын отбасы тәрбиесінде жасөспірімдерге қолдану жолдары

Пути применения народных традиций в воспитании подростков

Ways of usage of folk traditions in family education of minors 34

Обыденова Т.В., Татарян В.Г.

Правонарушения в отношении детей и их профилактика в Российской Федерации

Ресей Федерациясындағы балаларға қатысты құқық бұзушылықтар және олардың алдын алу

Offences against children and their prevention in Russian Federation 39

A. Karimbaeva

Learning tools in modern educational environment

Қазіргі білім беру саласындағы оқыту құралдары

Средства обучения в современной образовательной среде 45

Полякова Н.В.

Актуальные проблемы административной ответственности в сфере миграции в Российской Федерации

Ресей Федерациясындағы көші-қон саласында әкімшілік жауапкершіліктің өзекті мәселелері

Actual problems of administrative responsibility in the sphere of migration in the Russian Federation 49

Рыбалка Е.А.

Реформа аудита в России

Ресейдегі аудит реформасы

Audit reform in Russia 56

Сагынтаева А.А., Смагулова Ш.У.

Проблемы при проведении осмотров в условиях чрезвычайных происшествий на железнодорожном транспорте

Темір жол көлігінде орын алған төтенше жағдайларда қарап-тексеру жүргізу кезіндегі проблемалар

Problems in conducting examinations in conditions of extraordinary events in railway transport..... 63

Требования к материалам:

1. Текст статьи должен быть набран в редакторе WORD, шрифтом «Times New Roman», размер шрифта – 14, интервал – 1,5. Отступы: верхний, нижний, правый и левый –20 мм.

2. Материал размещается в следующем порядке: на первой строке – полная информация об авторах (фамилия, имя, отчество, научная степень, звание, должность, учреждение, город, адрес, телефон, факс, E-mail), через строчку – название статьи (заглавными буквами), на следующей – сам текст. Литература в конце основного текста с отступом в одну строку и оформляется в виде концевых сносок.

3. Сноски оформляются в соответствии с Межгосударственным стандартом ГОСТ 7.5 -98 и ГОСТ Р ИСО 12615-2013.

4. Статья, написанная на государственном (казахском), русском, английском или на других языках, должна содержать название, аннотацию, ключевые слова на государственном, русском и английском языках. Для зарубежных авторов название, ключевые слова и аннотация предоставляются на двух языках (русском и английском).

5. Объем материала не менее 5 страниц и не более 10 страниц (включая рисунки, таблицы, диаграммы и т.д.). Право включения статей в журнал и редактирование редакционная коллегия оставляет за собой. Материалы, оформленные не по требованиям, не публикуются и не возвращаются авторам. За достоверность опубликованных материалов редакция ответственности не несет.

Мақалаға қойылатын талаптар:

1. Мақала мәтіні WORD редакторын дәтерілуі тиіс, «Times New Roman» қарпінде, өлшемі – 14, жол аралығы – 1,5. Жиіек сызықтары жоғарғы, төменгі, оң және сол жақтары –20 мм.

2. Материалдар келесі тәртіппен орналастырылады: бірінші жолда – автор туралы толық ақпарат (тегі, аты-жөні, ғылыми дәреже, атағы, лауазымы, қай оқу орны, қаласы, мекенжайы, телефон, факс, e-mail), екінші жолдың орта тұсында – мақала атауы (бас әріптермен), бір жолдан кейін – мәтіннің өзі көрсетіледі. Пайдаланылған әдебиеттер тізімін егізгі мәтіннің соңында бір жол аралық шегін істен кейін сілтемелермен ресімделеді.

3. Сілтемелер мемлекет аралық стандартқа сәйкес ГОСТ 7.5 -98 и ГОСТ РБК 12615-2013 ресімделеді.

4. Мемлекеттік (қазақ), орыс, ағылшын тілдерінде жазылған мақаладамақала атауы, түйіні, түйінді сөздері мемлекеттік, орыс және ағылшын тілдерінде қамтылуы тиіс. Шетел авторлары үшін мақала атауы мен түйінді сөздер екі тілде (орысша және ағылшынша) ұсынылады.

5. Материалдар (суреттерді, кестелерді, диаграммаларды және т.б алып қосқанда) кем дегенде 5 - 10 бет көлемінде болуы тиіс. Мақаланы журналға шығару

және оны өңдеу құқығы редакциялық алқаға ұсынылады. Ресімделген материалдар талаптарға сәйкес келмеген жағдайда басылымға жіберілмейді және авторларға қайтарылмайды. Жариялымға шыққан материалдардың фактілері үшін редакция жауап бермейді.

Requirements for materials:

1. The text of the article should be typed in the editor WORD, the font “Times New Roman”, the font size – 14, the interval – 1.5. Indents: upper, lower, right and left -20 mm.

2. The material is placed in the following order: on the first line – full information about the authors (last name, first name, patronymic, scientific degree, rank, post, institution, city, address, telephone, fax, E-mail), through the line – title of the article (In capital letters), on the next – the text itself. The literature at the end of the main text is indented in one line and is formatted as endnotes.

3. Footnotes are drawn up in accordance with the Interstate Standard GOST 7.5 -98 and GOST R ISO 12615-2013.

4. An article written in the state (Kazakh), Russian, English or other languages should contain the title, abstract, key words in the state, Russian and English languages. For foreign authors, the title, keywords and annotation are provided in two languages (Russian and English).

5. The volume of the material is not less than 5 pages and not more than 10 pages (including figures, tables, diagrams, etc.). The editorial board reserves the right to include articles in the journal and edit it. Materials that are not made according to the requirements are not published and returned to the authors. For the reliability of published materials, the editorial team does not bear responsibility.

МИР ЗАКОНА
Юридический научно-практический журнал
№ 10 (198) 2018

МИР ЗАКОНА
Заңгерлік ғылыми-тәжірибелік журнал
№ 10 (198) 2018

THE WORLD OF THE LAW
Juridical scientific and practical journal
№ 10 (198) 2018

Ответственный секретарь
Компьютерный набор
и верстка

А.К.Каримбаева
Д.К.Каратикенова

Журнал зарегистрирован
Министерством информации и общественного согласия РК
Регистрационное свидетельство
№ 544ж от 13 января 1999 года.

Ответственность за достоверность фактов и сведений,
содержащихся в публикациях, несут авторы.

Сдано в набор 05.10.2018 г. Подписано в печать 26.10.2018 г.
Формат 60X84 1/8. Объем 9,0 усл. п. л.
Тираж 99 экз.

Отпечатано в типографии Актюбинского юридического института
МВД Республики Казахстан имени М. Букенбаева
Курсантское шоссе 1